

Työeläke

Eläketurvakeskuksen julkaisema työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti

TARKKANA INDEKSEISSÄ

Inflaatio paisutti
työeläkeindeksin
poikkeuslukemiin.
Nyt moni eläkeiän
kynnykselle astuva pohtii
indeksien vaikutusta
eläkepottiinsa.

**Tuntevatko
tavikset
eläkkeet?**

Kianderin kannoilla

Jaakko Kiander johtaa maan suurinta
eläkelaitosta, Kevaa. Tapasimme
hänet työviikon päätteeksi
sienimetsässä Puumalassa.

**OVEsta
haetaan
helpotusta**

**Eläkeikiä
on useita**

Sisältö

3/2022

PÄÄKIRJOITUS

Harva huomaa arvostaa
Karoliina Kiuru _____ **3**

TIEDOKSI

YEL-uudistus
eduskunnassa _____ **4**

KOLUMNI

Timo Viherkenttä:
Toinen eläkejärjestelmälle_ **7**

TAPASIMME

Kevan toimitusjohtaja
Jaakko Kianderin _____ **8**

TUTKITTUA

Millainen työura
edeltää eläkettä? _____ **12**

ELÄKEBAROMETRI

Luottaako kansa
eläketurvaan? _____ **14**

VISUAALISESTI

Joustava eläkeikä _____ **16**

PAINAVA SANA

Oven valinnut
Jyrki Laaksonen _____ **18**

PUHEENAIHE

Työuraurakka jatkuu _____ **21**

OHJENUORA

Ove avuksi
työuran loppumetreillä _____ **24**

KIRJAT

Ilari Takamäki
esittelee kirjavinkkinsä _____ **24**

ULKOMAILTA

Tanska suitsii
varhentamisreittejä _____ **26**

TYÖELÄMÄPOLKU

Marina Sirola
kuljettaa tiedon äärelle _____ **28**

KONKARI KERTOO

Veritaksen
Åsa Bergendahl _____ **30**

ENGLISH SUMMARY

Kooste lehden
sisällöstä englanniksi _____ **31**

18

Kuopiolainen asentaja Jyrki Laaksonen kertoo työstään ja arjestaan. Hän on ollut jo puolisen vuotta osittaisella vanhuuseläkkeellä.

21 Eläkepäättäjät. Työnantajaa edustavan Vesa Rantahalvarin, EK, ja duunareiden Sinikka Näätäsaaren, SAK, mielipiteet eroavat osittaisesta vanhuuseläkkeestä.

14 Ekonomisti Sanna Tenhunen esittelee eläkebarometrin tuloksia. Kansalaiset tietävät eläkkeistä kohtalaisesti.

Pääkirjoitus

KAROLIINA KIURU, JOHTAJA, ELÄKETURVAKESKUS
@KAROLIINAKIURU

Harva huomaa arvostaa

IKÄÄ 60 VUOTTA, mutta vieläkin varsin toimiva. Nyt ei siis olla Tinderissä, vaan näin voi kuvata työeläketurvaa Suomessa. Tarvittavia uudistuksia on tehty säännöllisesti, eikä muutoksia ole jätetty vain nuorempien sukupolvien harteille.

Viimeisessä eläkeuudistuksessa nostettiin eläkeikää ja työurat ovat sen jälkeen pidentyneet — jopa odotettua enemmän.

Työeläkkeissä ilahduttaa vaivattomuus. Eläketurvaa kertyy palkan osana läpi työuran ja eläke maksetaan aikanaan tilille lupauksen mukaisena. Vanhuuseläke on turvattu, jos suorittaa riittävän pitkän työuran. Haastetta toki siinäkin nykyisessä työelämässä!

Työeläketurva on muutakin kuin vanhuuden varalle säästettäviä euroja. Se on vakuutus, joka tuo myös turvaa, jos elämä ei menekään suunnitelmien mukaan. Keskelle työuraa voi sattua työkyvyttömyys tai puolison kuolema. Vakuutusta harva huomaa arvostaa ennen kuin sen antamalle turvalle tulee oikeasti käyttöä.

Työeläkkeiden lakisääteisyys voi nähdä vahvuutena. Eläkkeissä tuote on kaikille samanlainen, eikä kovin yksilöllisiä ratkaisuja ole mahdollista tehdä. Kansalaisen ei tarvitse vertailla eri vakuutus- tai sijoitustuotteiden välillä. Edes heikkona hetkenä ei houkutella mahdollisuudella jättäytyä turvaverkon ulkopuolelle tai käyttää varoja etukäteen.

Myös yrittäjän eläkevakuutus on osa pakollista, lakisääteistä sosiaaliturvaa. Nykyinen käytäntö on antanut yrittäjille mahdollisuuden vaikuttaa työtulon kautta eläkemaksujen ja etuuden tasoon. Lainsäädännössä tällaista oikeutta ei ole tarjottu. Lopputuloksena yrittäjillä on pienemmät eläkkeet kuin työntekijöillä, ja sitä kautta matalammat etuudet myös muun sosiaaliturvan puolella.

Yrittäjien eläketurvaan on suunniteltu uudistusta usean vuoden ajan. Nyt eduskunnan käsittelyyn on tuotu esitys, jonka tarkoituksena on korjata alivakuuttamisen ongelmaa. Muutoksella pyritään siihen, että eläketurva on yhdenvertaisesti kaikilla yrittäjillä lain edellyttämällä tasolla. Tässä kohtaa lainsäädäntö ei ole toiminut käytännössä ja siksi muutosta voidaan pitää kannatettavana. /

”Myös yrittäjän eläkevakuutus on osa pakollista, lakisääteistä sosiaaliturvaa.”

 Eläketurvakeskus
PENSIOSSKYDDSCENTRALEN

Työeläke-lehti on työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti.

JULKAISIJA
Eläketurvakeskus, Etk.fi

VERKKOLEHTI
Työeläkelehti.fi

TILAA UUTISKIRJE
etk.fi/uutiskirje

PÄÄTOIMITTAJA
Tuovi Rautjoki

TOIMITUSPÄÄLIKKÖ
Anne Iivonen
tyoelake-lehti@etk.fi

TOIMITUSNEUVOSTO
Markku Aalto (Eläkesäätiöyhdistys)
Anniina Alaluusua-Listola (Eläketurvakeskus)
Tiina Grönqvist (Varma)
Jorma Kinnunen (Mela)
Heidi Koskinen (Ilmarinen)
Teresa Kvarngård (Keva)
Linda Mattsson (Veritas)
Tiina Palotie-Heino (Eläketurvakeskus)
Noora Poussu (Elo)

LEHTEÄ TEKIVÄT MYÖS
Timo Hartikainen, Katri Isotalo,
Robert Jansson, Vesa Laitinen,
Mikko Nikkinen, Satu Nivalainen,
Olli-Pekka Orpo, Karoliina
Paatos, Maria Paukkunen, Peter
Pussinen, Elina Päivinen, Matti
Remes, Katri Saarteinen
ja Ilari Takamäki.

TILAUKSET JA
OSOITTEENMUUTOKSET
aineistotilaukset@etk.fi
puhelin 029 411 2500

TAITTO
Markku Laitinen, Aste Helsinki Oy

PAINO
Hansaprint Oy
paperi UPM Fine 100 g/m²

ISSN 0564-5808 (painettu)
Helsinki 2022, 58. vuosikerta
ISSN 1799-5221 (verkkójulkaisu)

Ilmestyy neljästi vuonna 2022.
nro aineistot lehti ilmestyy
1 11.2. 14.3.
2 6.5. 6.6.
3 2.9. 3.10.
4 4.11. 5.12.

Kannen kuva:
Mikko Nikkinen

YEL-uudistuksessa yrittäjän turva vahvistuu

Hallituksen esitys yrittäjän eläkelain muuttamisesta on herättänyt julkisuudessa paljon keskustelua.

Eduskunnassa parhaillaan käsitellyssä olevassa lakimuutoksessa painottuu kaksi seikkaa: YEL-työtulon määrittelytapa sekä työeläkeyhtiöiden rooli toimeenpanon käytännössä.

Kyseessä on melko pieni, mutta tarpeellinen muutos suhteessa voimassa olevaan lainsäädäntöön. YEL-esitystä on etenkin freelancer-työtä tekevien ja yksinyrittäjien työskentelevien yrittäjien keskuudessa vastustettu voimakkaastikin.

Yrittäjän eläkevakuutuksen peruselementin eli YEL-työtulon määrittely ei perustuisi vain toimialan kokoaikaista työtä tekevien mediaanipalkkaan, toisin kuin lakiesitystä vastustavissa kannanotoissa on nähty. Tätä väärinymmärrystä on oikonut myös sosiaali- ja terveysministeri **Hanna Sarkkinen** blogissaan (STM.fi, 2.8.).

Lainsäädännön mukaan eläkeyhtiön tehtävä on arvioida yrittäjän ilmoittama työtulo ja vahvistaa se päätöksellään tai tarvittaessa puuttua sen tasoon. Nykykäytännössä yrittäjän oma vakuutushakemus on kuitenkin ohjannut liiaksi työtulon määrittelyä.

Lakiesityksessä on tuotu työeläkevakuutusyhtiöiden käytänteisiin ja työtulon määrittelyn avuksi laskentapalvelu. YEL-vakuutusten toimeenpanossa Eläketurvakeskuksen tuottaman tiedon avulla työtulon mää-

Laskentapalvelu avuksi työtulon määrittelyyn.

rittely on näin ollen aiempaa yhdenmukaisempaa kaikissa työeläkeyhtiöissä.

Jo nykyisenkin YEL-lain lain mukaan vakuutuksen tulee olla kattava ja työtulon tulee vastata sellaista palkkaa tai korvausta, joka olisi maksettava, jos yrittäjän työn tekisi joku toinen yhtä ammattitaitoinen henkilö yrittäjän sijaan.

Uudistettuna lain on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden alussa. Syksyn myötä ja kuulemisten jälkeen valiokuntakäsittelyssä esitys saa lopullisen muotonsa eduskunnassa.

Uudistuksen taustalla on vuonna 2017 STM:ssä käynnistetty työryhmätyö yrittäjän eläkevakuutuksen kehittämiseksi. Aihe on ollut mukana hallitusohjelmakirjauksessa.

Lakiesityksen tarvetta on lisännyt Finanssivalvonnan viime vuonna esittämät puutteet yrittäjien työtulojen vahvistamisessa. /

Muutospaineita, työeläkejärjestelmä?

Eläketurvakeskus julkaisee pitkän aikavälin eläkelaskelmat lokakuussa. Miltä lähitulevaisuus ja tulevat vuosikymmenet näyttävät? Entä Suomen talouden näkymät yleensä? Miten työeläkeala vastaa tuleviin haasteisiin?

KESKUSTELUSSA MYÖS

- YEL-lain uudistus kuohuttaa yrittäjiä – miten muutos etenee?
- Onko työeläkeala riittävän läpinäkyvä?
- Sijoitustuotot ja eläkemaksut – paineita nousuun?
- Nuorten eväät pitkälle työuralle

Anna Stähle
juontaja

Mikko Kautto
toimitusjohtaja
Eläketurvakeskus

Mikko Spolander
ylijohtaja
Valtiovarainministeriö

Markku Wilenius
professori
Turun yliopisto

Etk.fi/koulutus

OPI UUTTA

- Vahvista osaamistasi eläkeasioissa.
- Eläketurvakeskus on luotettava työeläkealan osaaja ja kouluttaja.
- Tilaa Eläketurvakeskus kouluttaa -uutiskirje.
- Lue lisää ja ilmoittaudu verkossa: www.etk.fi/koulutus

UUSI KOULUTUSSARJA

TYÖELÄKEKUNTOUTUKSEN PERUSTEET

Koulutussarjassa teoretietoa ja katsauksia käytäntöön:

1. aamupäivä
Työeläkekuntoutus käytännössä
tiistai 25.10. kello 9.00 – 11.30
2. aamupäivä
Työeläkekuntoutukseen liittyvät palvelut
keskiviikko 26.10. kello 9.00 – 11.30
3. aamupäivä
Työeläkekuntoutus lääkärin näkökulmasta
torstai 27.10. kello 9.00 – 11.30

Historia

Ansioiden mukaan -historiateos on saatavana ekirjana avoimesti ja maksuunneitta Julkari.fi-palvelussa. Työeläketurvan vaiheita ja vaikutusta käsittelevä tutkimus ja historiateos ilmestyi paperisena kirjana 2012, kun työeläkejärjestelmä täytti 50 vuotta.

Elo tehostaa toimintaansa ja vähentää henkilöstöä

Työeläkeyhtiö Elo irtisanoo henkilöstöään. Syyskuun alussa yhtiö kertoi tiedotteessaan 44 tehtävän lakkauttamisesta. Arviolta useampi kuin joka kymmenes työntekijä joutuu jättämään paikkansa.

Osa työsuhteista päättyy tämän vuoden puolella ja osa ensi vuoden puolella. Yhtiö tarjoaa osalle uutta tehtävää talon sisällä.

– Irtisanomiset ovat meille raskas paikka. Tuemme parhaamme mukaan irtisanottavien uudelleentyöllistymistä ja olemme heidän tukenaan, sanoo Elon toimitusjohtaja **Carl Pettersson**.

Viime vuoden toimintakertomuksen mukaan Elossa oli keskimäärin 531 työsuhdetta. Täyttä työaikaa kuvaavia henkilötyövuosia elolaiset tekivät viime vuonna keskimäärin 490.

Espeen Tapiolassa yhtiön pääkonttorissa merkittävä osa toimenkuvista tulee lisäksi muuttamaan työtehtävien uudelleenorganisoinnin myötä. Uusi organisaatio tarkoittaa myös muutoksia monien talon jääneiden työhön ja tapaan toimia.

Petterssonin mukaan muutosneuvotteluissa tehdyillä tehostamistoimilla Elo varmisti vastaavansa toimintaympäristön muutoksen ja asiakkaidensa tarpeisiin.

Elo vapautui viime kesänä Fivan tehovalvonnasta

Työeläkeyhtiö Elon toimintaa valvomaan asetetun asiamiehen, asianajaja, varatuomari Pekka Jaatisen tehtävä Elossa päättyi kesäkuun lopussa. Valvonta-aika kesti kaikkinsa noin puoleltoista vuotta.

Tuona aikana Elo toteutti Finanssivalvonnan edellyttämiä eläkevarojen sijoitusriskien hallintaa parantavia toimenpiteitä sekä kehitti hallinto- ja ohjausjärjestelmiään.

Kanava osatyökykyisille aukeaa

Työkanavan toimitusjohtajana aloitti syyskuun alussa elintarviketieteiden maisteri, eMBA **Sari Nikkola**.

Hän johtaa heinäkuun alussa perustettua ja valtion kokonaan omistamaa erityistehtävayhtiötä, joka työllistää vaikeimmassa asemassa olevia osatyökykyisiä henkilöitä.

Yhtiön tarkoitus on kohentaa heidän osaamistaan ja työmarkkinavalmiuttaan niin, että mahdollisimman

moni siirtyisi Työkanavasta eteenpäin työsuhteeseen avoimille työmarkkinoille.

Arviolta ensimmäiset osatyökykyiset työllistyivät Työkanavaan työntekijöiksi loppuvuodesta.

Työkanavan perustaminen liittyy hallituksen ja työministeri **Tuula Haataisen** tavoitteeseen edistää osatyökykyisten työllistymistä ja kehittää uudella tavalla välityömarkkinoita.

Heli Backman, OTM, on nimitetty 1.1.2023 alkaen Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melan toimitusjohtajaksi. Backman aloitti Melassa syyskuussa.

Anette Flygar, restonomi AMK, on nimitetty 16.5. alkaen Eläketurvakeskuksen vakuuttamisasiain-tuntijaksi.

Elli Heino, OTM, on nimitetty 8.8. alkaen Poraston lakiasiaintoimintajaksi.

Anna Koskenhely, OTK, on nimitetty 9.5. alkaen Poraston lakimieheksi.

Kai Rimpi, KTM, on nimitetty 1.7. alkaen sijoitusjohtajaksi (Hedgerahastot ja credit-sijoitukset) Varman sijoitustoimintoon.

Susanna Sten-Gahmberg, TTT, on nimitetty 11.8. alkaen Eläketurvakeskuksen erikoistutkijaksi.

Sampo Varjonen, VTT, on nimitetty 9.12. alkaen Varman yhteiskuntasuhdepäälliköksi.

Tommi Walther, KTM, on nimitetty 1.7. alkaen sijoitusjohtajaksi (Pääomasijoitukset ja yritysrahoitus) Varman sijoitustoimintoon.

Indeksitarkistus ohjaa eläkkeelle siirtymistä

TEKST: ANNE IIVONEN

Kiihtynyt inflaatio korottaa ensi vuoden alussa maksussa olevia eläkkeitä tuntuvasti. Työeläkkeisiin tulee vuoden alussa arviolta noin 6,5 prosentin korotus.

Työeläkkeisiin vaikuttaa kaksi indeksiä, työeläkeindeksi ja palkkakerroin. Työeläkeindeksi painottaa hintojen muutosta, kun taas palkkakertoimessa suurempi paino on ansiokertymällä. Molemmat indeksit tarkistetaan vuosittain tammikuussa.

Indeksikorotuksista noukkii itselleen tuntuva hyödyn, kun siirtyy tämän vuoden puolella eläkkeelle verrattuna siihen, jos siirtäisi eläkkeelle jäämistään vuodenvaihteen yli alkuvuoteen.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella indeksien pisteluvut lokaan loppuun mennessä eli kaksi kuukautta ennen vuodenvaihteesta tehtävää eläkkeiden tarkistusta.

On hyvin tiedossa, että palkat eivät ole nousseet lähellekään samaa tahtia kuin ruuan hinta tai vaikkapa sähkön ja polttoaineiden hinnat. Voimakkaan hintojen nousun seurauksena työeläkeindeksi kasvattaa kuukausieläkettä vuoden 2023 alussa selvästi enemmän kuin palkkakertoimen noin 3,6 prosentin tarkistus pystyy kasvattamaan eläkekertymää.

Eläkkeelle jäämisen ajoittaminen ennen vuodenvaihdetta tuo tuntuva lisä tammikuussa indeksitarkistuksessa maksussa oleviin työeläkkeisiin. Ennen tämän vuoden loppua eläkkeelle siirtyvä hyötyy ensi vuoden alussa siitä, että työeläkeindeksi korottaa vuoden alussa eläkettä suhteessa enemmän kuin palkkakertoimen korottaisi eläkekertymää. Näiden kahden indeksin välillä on noin kolmen prosenttiyksikön verran eroa työeläkeindeksin eduksi.

Yleensä tilanne on ollut juuri päinvastainen. Takavuosina palkat ovat kehittyneet hintatason muutosta paremmin, jolloin on ollut yleisesti ottaen järkevää sisällyttää palkkakertoimen tuoma hyöty eläkekertymäänsä ja eläköityä vuodenvaihteen tuolla puolen.

Eläkkeelle siirtymisen ajankohdalla on varsinkin nyt merkitystä. Myös osittaisen vanhuuseläkkeen ajoittaminen tämän vuoden puolelle antaa korotushyödyn vuoden alussa.

Ennen vuodenvaihdetta eläkkeelle jääminen voi olla ajankohtaista vuonna 1958 tai sitä ennen syntyneille. Myös osittaiselle vanhuuseläkkeelle voivat vuonna 1961 tai sitä ennen syntyneet siirtyä jo ennen vuodenvaihdetta.

Lisätietoja kukin saa omalta eläkelähtötoimeltaan tai Työeläke.fi-palvelusta. /

Esimerkki

Henkilö täyttää vanhuuseläkeikänsä marraskuussa. Palkkaa hän tienaa 3 000 euroa kuukaudessa ja hänen eläkekarttumansa joulukuun alussa on 1 500 euroa (elinaikakerroin huomioituna).

1 598 €

Jos henkilö jää **vanhuuseläkkeelle joulukuussa**, hän saa tammikuussa 2023 työeläkeindeksin mukaisen korotuksen. Tämän jälkeen hänen kuukausieläkkeensä on **1 598 euroa**.

1 564 €

Jos henkilö jää **vanhuuseläkkeelle tammikuussa 2023**, korotetaan hänen aiemmat työansionsa eläkettä laskettaessa ensin palkkakertoimella vuoden 2023 tasoon. Tammikuussa hänen alkava kuukausieläkkeensä on **1 564 euroa**.

KAROLIINA PAATOS

Toinen eläkejärjestelmälle?

Suomessa syntyi kuluvan vuoden alkupuoliskolla 22 180 lasta. Se on historiallisen vähän.

Pääosa työeläkkeistämme rahoitetaan samaan aikaan työssä olevien tuloista perittävillä maksuilla. Yksi tällaisen järjestelmän rahoitus pohjaan vaikuttavista tekijöistä on syntyvyys. Rungas syntyvyys tuo aikanaan työmarkkinoille uutta väkeä, kun taas matala lasten määrä kuivuttaa tätä virtaa. Työvoiman määrään vaikuttaa muukin, ei vähiten maahan- ja maastamuutto, mutta mikään ei poista syntyvyyden merkitystä.

Kun eläkejärjestelmän rahoitusta pyritään ennustamaan useiksi kymmeniksi vuosiksi eteenpäin, on tehtävä oletuksia myös syntyvyyden kehityksestä. Se on kuitenkin yllättävän arvaamaton ilmiö. Viime vuosikymmenellä luvut lähtivät vajoamaan meillä melkoisesti, ja päädyimme todistamaan historiallisen matalia vauvalukemia. Vuonna 2021 taas todettiin koronan keskellä käänne ylöspäin, ja luvut vastasivat ällistytävän tarkasti Tilastokeskuksen ennustetta, jota käytetään myös Eläketurvakeskuksen laskelmissa. Ennustajat heittivät ehkä ylävitosta, mutta yksittäinen vuosi kertoo vain vähän ennusteen pitkäaikaisemmasta osuvuudesta. Ja kuluvana vuonna onkin tultu jälleen selvästi alas.

Eläkerahoituslaskelmissa on tärkeää tehdä myös herkkyyyslaskelmia siitä, miten käy jos (ja kun) kehitys poikkeaa olennaisesti perusurasta. Näin on tehty myös syntyvyyden osalta, ja vaikutukset järjestelmän rahoitustasapainoon ovat tosiaan suuria.

Syntyvyys ei elä sattumanvaraisesti, vaan siihen voidaan vaikuttaa myös poliittisin päätöksin ja työpaikoilla. Mutta entä ihmisten oma suhtautuminen? Lasten hankkimisessa ei ole kaikille kysymys omasta päätöksestä, mutta monille on. Sotien jälkeen tarjottiin neljäs isänmaalle -viestiä. Kun niin sanottu kokonaishedelmällisyys on nyt noin 1,4 lasta äitiä kohden, tarvitaanko nyt sitten toinen eläkejärjestelmälle -propagandaa?

No ei todellakaan. Yhteiskunnan tulee voimallisesti pyrkiä tarjoamaan edellytykset sille, että mahdollisimman monet voivat toteuttaa ihan ikiomia toiveitaan ja unelmiaan myös lasten hankinnassa.

Syntyvyyden ei tule sopeutua eläkejärjestelmään, vaan eläkejärjestelmän syntyvyyteen. Edes me kiilusilmäisimmin eläkejärjestelmän rahoituksesta huolehtijat emme voi ajatella toisin. /

**”Alkuvuonna
syntyi
historiallisen
vähän lapsia.”**

Timo Viherkenttä
Kirjoittaja, OTT Timo Viherkenttä työskentelee työelämäprofessorina Aalto-yliopistossa.

Kevan kansleri

Kevan toimitusjohtaja Jaakko Kiander katselee aitiopaikalta yhteiskuntaa kuin pienoiskoossa. Hän pitää hyvin mahdollisena, että lama asettuu meille asumaan ensi talven aikana.

Kevan toimitalon korkeuksista näkee kauas. Alhaalla kadulla ratikat kirsuvat kiskoilla ja toimeliaat rientävät lounastauoilleen. Täällä kattojen yllä Kevan toimitusjohtaja **Jaakko Kiander** katselee maailmanpiiriään, suomalaista yhteiskuntaa.

Viime marraskuussa Kevaan tullessaan Kiander valitsi työhuoneekseen likimain sisääntuloaulan yläpuolelta tilavan työhuoneen. Hän ei suostunut työskentelyyn herrakerroksessa yläilmoissa, mutta ei myöskään monitilatoimistossa, jollaisiksi nykyaikaisia viihtyisiksi stailattuja avokonttoreita kutsutaan.

Kevan toimitusjohtajan työhuoneen oven kyltissä lukee kanslia. No, se on tietysti huumoria, vaikka hieman rehtorin huoneelta se kyllä näyttääkin. Siellä, hieman sivussa toimitilan kuhinasta Kiander syventyy työhönsä ja muuten näkee kaikki taloon tulevat vieraat ja asiakkaat.

Kiander kurvaa autollaan päivittäin Itä-Helsingin Vartioharjun kodistaan Unioninkadun toimistolle. Pandemian rajoitusten jälkeen hän ei oikeastaan halua tehdä etätöitä, vaan viihtyy hyvin työpaikalla ja työyhteisönsä parissa.

Kiander palkattiin viime syksynä Kevaan muutosjohtajaksi. Hänen tuli naittaa kunnallinen ja yksityinen työeläkejärjestelmä toisiinsa. Pitkään ministeriötasollakin valmisteltu yhdistymishanke kaatui ennen kalkkiviivoja elinkeinoelämän etupiirin vastustukseen.

Yhdistymisen liikkeelle panevana voimana olivat Sipilän-hallituksen kaavailemat laajat uudistukset julkisten palvelujen yksityistämisestä.

– Tuolloin ajateltu Kevan asiakaskannan poistumisen uhkakuva ei toteutunut ja pohja yhdistymiskäävailulta lähti siitäkin syystä alta pois, Kiander sanoo.

Kansleri Kiander ei halua asiaa työpöydälleen takaisin vähään aikaan.

”Keskitymme perustehtäväämme, eläkkeiden ja sijoitusvarojen hoitamiseen.”

– Yhteiskunta muuttuu nyt vauhdilla, ja tärkeintä on keskittyä perustehtäväämme, eläkkeiden ja sijoitusvarojen hoitamiseen.

– Luulenpa, että yhdistymisen toteutuminen olisi saanut ihmiset epävarmuuttelemaan, missä kenenkin työeläketurva on hoidettu, hän sanoo nykytilanteessa.

Keva on maan suurin työeläkelaitos, se huolehtii 1,3 miljoonan suomalaisen eläketurvasta ja työeläketoimijana alan suurimmasta, noin 62 miljardin euron arvoisesta eläkevarannosta.

Ennusteen mukaan kolmannes kunta-alan henkilöstöstä eläköityy 2030 mennessä. Siinä on lovea tilkittäväksi. Kianderin ajatusmaailmassa eläköity-

Ensimmäistä kertaa urallaan Jaakko Kiander on nyt toimitusjohtajan vastuussa. Vastikään Kevan pääekonomistina aloitti SAK-taustainen Joonas Rahkola, jonka harteille sopii talouden ja yhteiskunnan muutosten seuraajan ja mediaa palvelevan ns. päivystävän dosentin rooli.

Uuden strategiansa mukaisesti Keva keskittyy julkisalojen työn vakuuttamiseen. Hyvinvointialueiden syntyminen muokkaa vakuutuskantaa.

misikää lähestyvien ihmisten elämäntilanne tulee ymmärrettävästi lähelle.

Itse hän aikoo jatkaa tehtävässä ainakin kuusi vuotta ja vielä senkin jälkeen haluaisi olla aktiivinen jollakin tapaa. Kiander on työskennellyt aiemmin johtajana Eläketurvakeskuksessa ja työeläkeyhtiö Ilmarisessa. Työuransa alkuvuosikymmenet hän toimi eri tutkimuslaitoksissa kansantaloustieteilijänä. Tohtorinväitöksensäkin pohjalta hänellä on hyvä käsitys 90-luvun laman seurauksista.

Toimitusjohtajan roolissa Kiander joutuu luomaan nahkaansa vielä aikaisempia työtehtäviään kestävämmällä suojakertomella. Ihan kaikkeen hänen ei myöskään tarvitse näppejään ulottaa, vaan huolehtia Keva-laivan strategisesta johtamisesta.

– Onneksi täällä on hyvä porukka, johon voin luottaa. Ei tämä ole yhden miehen show.

TARKKA, MUTTA SUURPIIRTEINEN. Juuri sopivanlainen suurpiirteisyys ja samalla tarkka analyttisyys kuuluu Kianderin persoonallisuuteen.

Kuva täydentyy, kun hän kaivaa kynän esiin kokouksen lomassa. Ja mitä tekeäkään: hän piirtää papereiden marginaaleihin. Piirtää milloin mitäänkin. Haastattelun aikana kynästä irtoaa muutamalla vedolla jonkinsortin eläkehemmo.

Piirtely kertoo hahmottamiskyvystä, se on myös hyväksi havaittu keskittymistapa.

KESKEINEN OPETUS Kianderin mukaan 2000-luvun kehityksen nopeasta muutosvauhdista on, ettei todellakaan tiedetä, millaisia muutoksia 2030-luku tuo tullessaan.

Kiander odottaa ja toivoo, että konsensus palaisi sopimuskuultuuriin.

– Aina joudumme jokainen tahoilamme tekemään kompromisseja. Konsensuksen rakoilusta kertoo, että etujärjestöt eivät pysty keskenään sopimaan asioista.

Samaten hän arvelee, että eduskunnassa rittäjien eläkejärjestelmän uudistamisessa on törmätty moniin kipukohtiin: yhdessä sopiminen tuntuu vaikeutuneen.

Demariksi tiedetyn Kianderin yhteiskunnalliselle näkemykselle on ollut kysyntää eri aikoina. Mitä näkyy horisontissa?

– Poliitikot toimivat hyvin vaikeassa ajassa, ja olisin kuitenkin ymmärtäväi-

MIKKO NIKKINEN

JAAKKO KIANDER

- Ikä: 59-vuotias.
- Työ: Kevan toimitusjohtaja marraskuusta 2021.
- Oppiarvo: valtiotieteiden tohtori.
- Onnellisuuden lähteet: Työ ja perhe, vaimo ja kolme lasta ja kaksi lapsenlasta. Tässä iässä arvostaa myös terveyttä.
- Miksi sienestät?: Vaimo houkutteli lajiin, ja onhan mustatorvisieni keräämisen arvoinen.
- Motto: Positiivinen realismi kantaa yli aikojen.

”Ei ole ollenkaan varmaa, kuinka nopeasti markkinat notkahduksesta oikenevat.”

sempi kuin kriittinen tehtyihin päätöksiin. Venäjä-pakotteiden ja energiakriisin keskellä olemme hyvin ahtaassa tilanteessa.

Moni kritisoi valtion kasvavaa velanottoa. Yhtyykö Kiander tähän kuoroon?

– Pitäisin velanottoa kuitenkin aika siedettävänä verrattuna moneen Keski-Euroopan maahan. Siitä en olisi kovin huolissani. Asiat lopulta järjestyvät, Kiander luottaa.

TÄSSÄ AJASSA Kiander näkee yhtäläisyyksiä vuoden 1989 taluskriisiin, mutta varsinkin 1970-luvun energiakriisiin, joka silloin otti lisäkierroksia Lähi-Idän sodasta.

Parhaillaan Venäjä käy sotaa Ukrainaa vastaan ja energiasotaa koko Eurooppaa vastaan.

– Jos tulee kova pakkastalvi, saattavat tuotantolaitokset joutua energian hintapiikin tai jopa energiapulan vuoksi keskeyttämään tuotantoaan, hän arvelee.

Milloin maa sukeltaa, jos sukeltaa, lamaan? Sienimetsässä tätä on rauhassa pohdittava lisää.

Pihalta aukeaa kulku metsän rauhaan. Vieressä avautuva vapaa järvimaisema kutsuu Käköveden apajille. Tänne Natura-alueen rajalle Puumalan mökilleen Saimaalle Kiander pyrkii ehtimään työviikon jälkeen etenkin sieniaikaan.

Jämpä hirsitalo seisoo männikössä. Talo niin kuin ei Kianderkaan ole piirun vertaa hienosteleva. Tuttu villapaita yllään, lierilakki päässä ja sienikoppa kädessä hän hilppaisee vastaan pihatiellä.

Ohitamme lapsenlapsien pihapiiriin rakentaman tiipiitä muistuttavan rakennelman.

– Nuorempi tyttärenti kävi vastikään täällä ja poimi kaikki kantarellit, mutta uusia alkuja on jälleen nousemassa, Kiander kertoo.

Katse haravoi maastoa ja männyn tyvenestä pilkistää syksyn viimeisinä mustatorvisieniryväs.

Sisältä tuvasta aukevat näkymät kotilahteen. Luonto tulvii sisään, järvelle katsolessa ajatus jatkaa piirtelyään. Ison ruo-

kapöydän ääressä on ratkottu niin kansantalouden tilaa kuin koettu yhteiset perhehetket.

Yhteiselosta ja nuorten läsnäolosta mökillä kertovat lukuisat Aku Ankka -taskukirjat. Kirjahyllyssä on metrikaupalla klassikoita: Dostojevskit, Singerit, Saisiot ja Waltarit. Lukuhuoneen hyllylle on aikain saattossa kasvanut vaikuttava lautapelilaatikoitten torni.

Kiander miettii, soutaisiko läheiseen Akkasaareen vai lahden vastarannalle. Sieltä rantalehdosta voi löytää kopallisen kantarelleja. Iltaa kohden sää yleensä tyyn-

tyy, ja palatessa voisi kokea katiskan.

Syysiltapäivässä taivaanrannassa seilaa pilvien jatkuva virta.

Sienestäjä suoristaa selkensä. – Vaara pitkittyneeseen taantumiaan joutumisesta on suurempi ja lähempänä, jos energiakriisi syvenisi talven aikana, hän toteaa hyvin hiljaa kuin varoisi sanojaan.

Laman uhkaan energian hinta vaikuttaa talven lähestyessä kovemmalla voimalla.

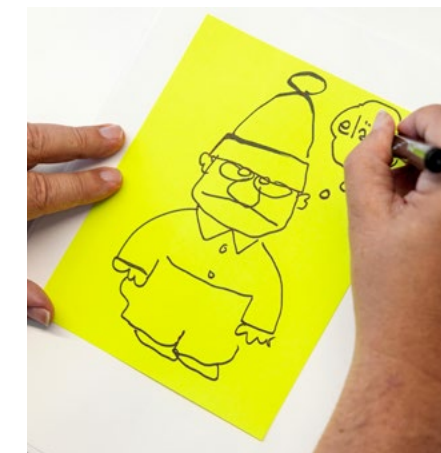
– Minkälainen talvi tulee Keski-Eurooppaan, vaikuttaa hyvin pitkälti myös Suomessa myytävän energian hintaan.

Onnekkaisesti vajassa on kuivia puita. ✓

MIKKO NIKKINEN

– No jotain täältä vielä löytyy. Tuossa on yksi pikkunen, Kiander kumartuu polvikyykyyn ja poimii veitsellään kantarellin.

KAROLINA PAATOS

Hyvinvointialueet nousemassa Kevan rahoittajiksi

Ensi vuoden alussa Keva on sekä kuntien että hyvinvointialueiden työeläkevakuuttaja. Eläkelaitoksen tehtäväkenttää ja roolia julkisten palvelujen työeläkevakuuttajana täytyy siten täydentää myös lainsäädännön osalta.

Tulevan vuoden alussa hyvinvointialueiden henkilöstö irtautuu kuntaorganisaatioista. Hyvinvointialueiden perustamisen yhteydessä pelikenttää ei kuitenkaan

avattu vapaalle kilpailulle. Näin ollen myöskään noin kaksi tuhatta Kevan työnantaja-asiakasta, eivätkä vakuutetutkaan, valu yksityisalojen työeläkeyhtiöille.

Päällisin puolin mikään ei muutu eläketurvan puolella. Keva pysyy julkisalojen työeläkevakuuttajana. Tosin tilanne voi aikaa myöten muuttua, jos hyvinvointialueet päättävät ostaa joitakin toimintoja yksityisen puolen

sote-yrityksiltä. Kevan toimitusjohtaja **Jaakko Kiander** uskoo, että kehitys sote-palveluiden yksityistämässä olisi kuitenkin hyvin maltillista.

Rahoituksen osalta varsin perustavaa laatua olevia muutoksia tulee vastaan, kun hyvinvointialueille ja valtiolle säilyttyä nykyistä suurempi vastuu Kevan eläkemennoista. Tähän on työkaluna uusi tasausmaksu, joka korvaa eläke-

menoperusteisen Keva-maksun. Tasausmaksun hyväksyy valtion taloudesta huolehtiva valtiovarainministeriö (VM).

Näin olen päätösvaltaa Kevan maksuista valuu Kevan ulkopuolelle. Arvatenkin VM:n ja sen ylijohtaja **Mikko Spolanderin** näkemyksiä Kevassa kuunnellaan herkillä korvalla julkisen talouden tasapainoittelussa.

ANNE IIVONEN

Millainen työura edeltää eläkettä?

Työssä jatketaan yhä useammin vanhuuseläkeikään saakka. Eri sosioekonomisissa ryhmissä työurien pituus vaihtelee: työntekijäammateissa työurat ovat yleisesti ottaen lyhyemmät, mutta työstä vanhuuseläkkeelle siirtyneillä työntekijöillä pisimmät.

Tuoreessa tutkimuksessani tarkastelin vanhuuseläkkeelle siirtymistä ja työurien pituutta vuosina 2006 ja 2017. Työurat ovat pidentyneet tarkastelujaksolla selvästi. Vuonna 2017 vanhuuseläkkeelle siirtyneillä työurat olivat mediaaniltaan 38 vuotta. Vielä vuonna 2006 työurat olivat yli neljä vuotta lyhyemmät.

Työurien pidentyminen on pitkälti seurausta siitä, että työssä jatketaan yhä useammin vanhuuseläkeikään saakka. Vuonna 2017 vanhuuseläkkeelle siirtyneistä työelämässä ennen vanhuuseläkettä oli lähes 60 prosenttia, vielä vuonna 2006 tämä osuus oli alle 40 prosenttia (kuvio 1).

Vanhuuseläkkeeseen saakka työskentely on lisääntynyt erityisesti matalasti koulutetuilla ja työntekijäammateissa olleilla. Vuonna 2017 liki puolet työntekijäammateissa olleista siirtyi vanhuuseläkkeelle työstä. Vastaava osuus vuonna 2006 oli vain reilu neljännes.

Korkeasti koulutetut ja ylempät toimihenkilöt siirtyivät muita useammin vanhuuseläkkeelle työstä sekä vuonna 2006 että 2017. Vuonna 2017 kolme neljästä ylempää toimihenkilöstä siirtyi vanhuuseläkkeelle työelämästä. Vuonna 2006 osuus oli noin kaksi kolmesta.

VANHUUSELÄKKEELLE ASTI työskentelyn lisääntyminen näkyy työurissa selkeästi.

Työntekijäammateissa mediaanityöurat ovat pidentyneet vuosien 2006 ja 2017 vä-

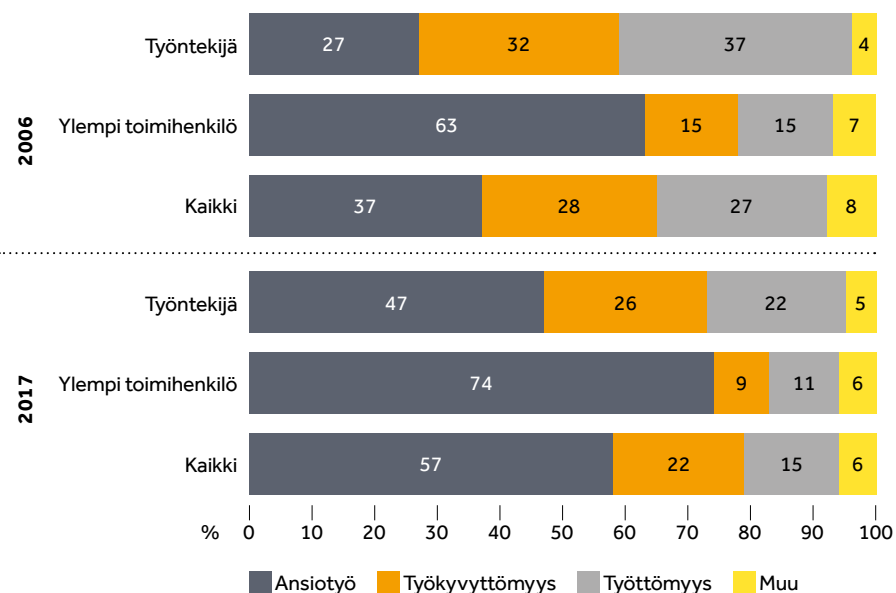
lillä noin viisi vuotta. Erityisesti ikävälillä 53–62 tehdyt työvuodet ovat lisääntyneet. Ylempillä toimihenkilöillä työurat ovat pidentyneet selvästi vähemmän, alle kolme vuotta. Sosioekonomiset erot työurissa ovat siis kaventuneet.

Silti matalassa asemassa olevilla työurat ovat yhä lyhyemmät. Vuonna 2017 työntekijäammateissa olleilla työuraa oli vanhuus-

eläkkeeseen mennessä kertynyt noin 37,5 vuotta. Ylempillä toimihenkilöillä työurat olivat kaksi vuotta pidemmät.

Eroon vaikuttaa erityisesti se, että työntekijöillä työurat 23–52 ja 53–62-vuotiaana jäävät ylempää toimihenkilöitä lyhyemmiksi. Työkyvyttömyys ja työttömyys lyhentävät edelleen useammin työntekijäammateissa työuria sekä keskeltä että loppupäästä.

VANHUUSELÄKEREITIT SOSIOEKONOMISEN ASEMAN MUKAAN VUOSINA 2006 JA 2017

TYÖSTÄ VANHUUSELÄKKEELLE siirtyneitä tarkasteltaessa tilanne kääntyy toisinpäin: tässä joukossa matalasti koulutettujen ja työntekijöiden työurat ovat pisimmät ja korkeasti koulutetuilla ja ylempillä toimihenkilöillä lyhyemmät.

Vuonna 2017 työstä vanhuuseläkkeelle siirtyneillä työntekijäammateissa olleilla työurien mediaanipituus oli 42 vuotta ja ylempillä toimihenkilöille työuraa oli kertynyt kaksi vuotta vähemmän. Tätä eroa selittää lähinnä se, että työntekijät aloittavat työuransa ylempää toimihenkilöitä nuorempana.

EROT TYÖSTÄ vanhuuseläkkeelle siirtyneiden työntekijöiden ja ylempien toimihenkilöiden työurien pituuksissa ovat hivenero kaventuneet vuosien 2006 ja 2017 välillä. Tämä johtuu siitä, että ylempillä toimihenkilöillä työura on kasvanut selvästi 53–62 ja 63–68 vuoden iässä.

Sen sijaan vanhuuseläkkeeseen saakka työskentelevillä työntekijöillä työura näillä ikäväleillä ei ole kasvanut käytännössä lainkaan vuoden 2006 jälkeen.

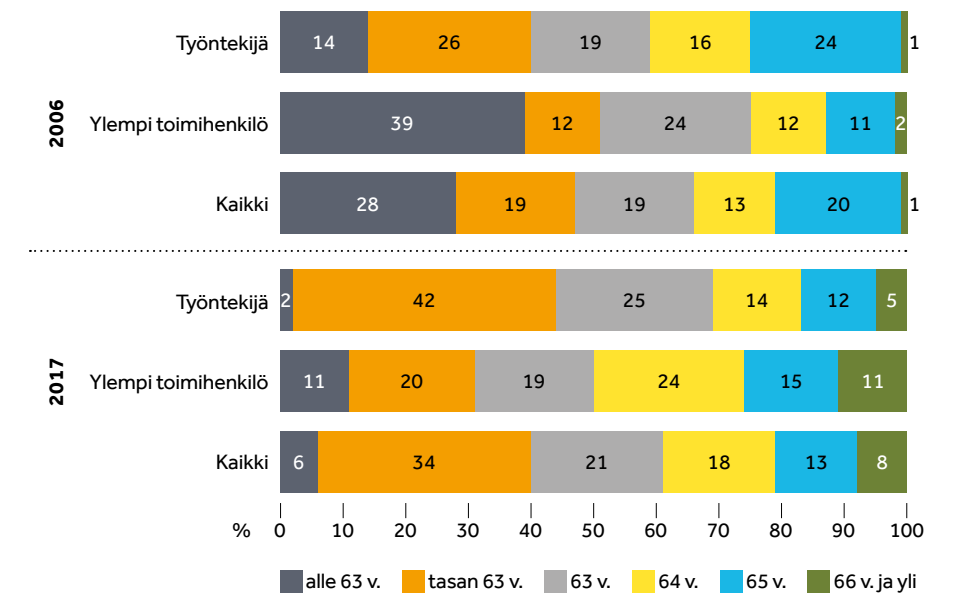
KEHITYKSEN TAUSTALLA on se, että ylempillä toimihenkilöillä työstä vanhuuseläkkeelle siirtyminen on myöhentynyt (kuvio 2). Vuonna 2017 ylempillä toimihenkilöillä yleisin vanhuuseläkeikä oli 64 vuotta ja puolet jatkoi työssä vähintään 64-vuotiaaksi. Vielä vuonna 2006 yleisin vanhuuseläkeikä oli alle 63 vuotta ja 64-vuotiaaksi tai vanhemmaksi työskenteli vain neljännes.

Työntekijäammateissa työssä pitkään jatkaminen on sitä vastoin vähentynyt. Vuosien 2006 ja 2017 välillä vanhuuseläkkeelle siirtyminen on yhä enemmän keskittynyt vanhuuseläkkeen alarajan tuntumaan. Vuonna 2017 jo seitsemän kymmenestä työntekijästä jäi eläkkeelle ennen 64 vuoden ikää. Vuonna 2006 osuus oli kuusi kymmenestä.

ELÄKEIÄN KEHITYS on johtanut siihen, että vuonna 2017 vanhuuseläkkeeseen saakka työskenteleville työntekijöille ja ylempillä toimihenkilöille kertyi työuraa vielä 53–62-vuotiaana saman verran, mutta 63–68-vuotiaana ylempillä toimihenkilöille kertyi työuraa enemmän.

Työntekijät siis paitsi aloittavat työuransa toimihenkilöitä aiemmin, myös lopettavat työuransa aiemmin. /

TYÖSTÄ VANHUUSELÄKKEELLE SIIRTYMISIKÄ SOSIOEKONOMISEN ASEMAN MUKAAN VUOSINA 2006 JA 2017, %

Sosioekonomiset erot: vanhuuseläkkeelle siirtyminen ja työurat 2006, 2011 ja 2017. Tutkimuksessa tarkastellaan vanhuuseläkkeelle siirtymisen reittejä, työstä vanhuuseläkkeelle siirtymisikä ja työuran pituutta vanhuuseläkkeelle siirryttäessä sekä näihin liittyviä sosioekonomisia eroja vuosina 2006, 2011 ja 2017. Nivalainen, S.: Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 3/2022.

Ryhmiä välillä yhä selkeitä eroja

Sosioekonomiset erot vanhuuseläkkeeseen saakka työskentelemissä ovat tarkastelujaksolla kaventuneet.

Ryhmiä välillä on kuitenkin yhä selkeitä eroja. Paitsi työuran pituus, yksi kuukausieläkkeeseen merkittävästi vaikuttava tekijä on työuran ajoittuminen elinkaarella.

Työstä vanhuuseläkkeelle siirtyneet ylempät toimihenkilöt tekevät lyhyemmän työuran. Koska he kuitenkin lopettavat työuransa työntekijöitä myöhemmin, he ovat saaneet lisätyövuosista palkkioksi parempaa eläkekarttumaa.

Työstä vanhuuseläkkeelle siirtyneet työntekijät tekevät pisimmän työuran. Koska heidän lisätyövuotensa ajoittuvat nuoreen ikään, he eivät ole korjanneet pitkää työurasta saatavaa palkkiota samassa määrin kuin toimihenkilöt.

Tämä yhdistettynä siihen, että superkarttuma perustui tuloihin, eikä karttuneeseen eläkkeeseen, oli omiaan lisäämään sosioekonomisia eroja eläkkeissä. Tutkimusta eläke-eroja tuottavista tekijöistä tarvitaan lisää.

SATU NIVALAINEN

Eläketurvaan luotetaan – ja se tunnetaan kohtalaisesti

Maahanmuutto saa kannatusta

Jos eläkkeiden rahoitusta pitäisi vahvistaa, reilut 60 prosenttia suomalaisista pitää työpöperäistä maahanmuuttoa hyvänä tai melko hyvänä keinona. Tämän vaihtoehdon kannatus on kasvanut jopa 10 prosenttiyksikköä verrattuna edelliseen kyselyyn.

Toiseksi mieluisin vaihtoehto vastaajille on eläkemaksujen nostaminen. Sitä kannattaa runsas kolmasosa. Toisaalta reilu kolmannes pitää sitä huonona tai melko huonona ajatuksena. Sen sijaan nykyisten tai tulevien eläkkeiden leikkaaminen saa tyrmäyksen.

Lisää riskinottoa sijoittamiseen?

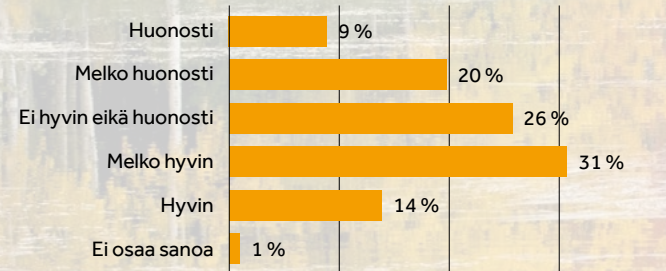
Noin joka neljäs suhtautuu suopeasti tavoitteeseen kasvattaa eläkevarojen tuottoja sijoittamisen riskinottoa lisäämällä. Yli kolmannes suhtautui kriittisesti ajatukseen. Alle 50-vuotiaat ovat myönteisemmällä kannalla kuin sitä vanhemmat.

– Hieman yllättävää on, etteivät suomalaiset kannata pyrkimystä parempiin tuottoihin eläkevarojen sijoitustoiminnan riskinottoa lisäämällä, vaikka siten voitaisiin saada eläkemaksun nousupainetta pienennettyä, johtaja **Allan Paldanius** ETK:sta toteaa.

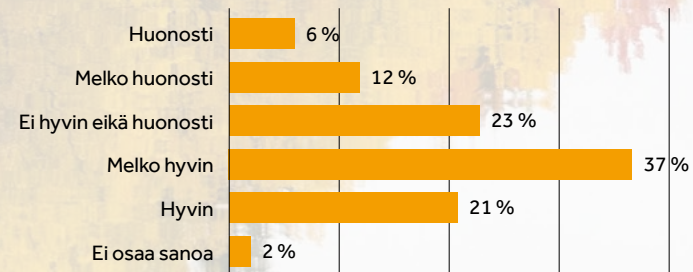
”Suomalaisten tietämys eläketurvasta näyttää parantuneen.”

Eläketurvasta olisi hyvä tietää ainakin ne asiat, jotka vaikuttavat omaan eläkkeeseen ja sen määrään. Silloin jokainen voisi päättää eläkkeelle siirtymisen ajankohdasta oikean tiedon varassa, Eläketurvakeskuksen ekonomisti **Sanna Tenhunen** toteaa.

KUINKA HYVIN SANOISITTE TUNTEVANNE ELÄKETURVAA?

KUINKA HYVIN ARVIOITTE TULEVANNE TOIMEEN ELÄKEAIKANA?

Eläkeaikana tullaan toimeen kohtuullisesti

Enemmistö, lähes 60 prosenttia vastaajista, arvelee tulevansa toimeen eläkeikanaan hyvin tai melko hyvin. Kun vastauksia verrataan viimevuotiseen kyselyyn, hieman pienempi osuus vastaajista arvioi tulevansa eläkeikana toimeen hyvin tai melko hyvin.

Hieman viime vuotta suurempi osuus taas uskoo tulevansa toimeen huonosti tai melko huonosti. Suurituloisissa on suhteellisesti eniten niitä, jotka arvioivat toimeentulonsa hyväksi eläkeikana.

Vastaajista kaikkiaan lähes 60 prosenttia arvioi, että lakisääteisten eläkkeiden merkitys eläkeajan toimeentulon kannalta on melko tai erittäin suuri. Eläkeläisistä keskimääräistä suurempi osa kertoi lakisääteisten eläkkeiden olevan tärkeitä toimeentulon kannalta. Heistä yli 40 prosenttia pitää eläkkeiden merkitystä erittäin suurena, reilut 25 prosenttia melko suurena.

Moni ei tiedä sähköisestä työeläkeotteesta

Sähköiseen työeläkeotteeseen on tutustunut puolet vastaajista, jotka eivät ole eläkkeellä.

Kun kysyttiin syytä, miksei ole tarkastanut sähköistä otetta, yleisimmäksi vastaukseksi nousi tietämättömyys sähköisestä työeläkeotteesta. Näin totesi 55 prosenttia kysymykseen vastanneista.

Eläkebarometrin mukaan suomalaisten luottamus eläketurvaan on säilynyt korkealla tasolla viime vuodet. Noin 70 prosenttia eläkebarometrin vastaajista luottaa eläkejärjestelmään.

Edellisvuoden kyselyyn verrattuna eläketurvan tuntemisessä ei ole juuri muutosta.

– Kun verrataan viiden vuoden takaiseen kyselyyn, suomalaisten tietämys eläketurvasta näyttää parantuneen jonkin ver-

ran. Vielä vuonna 2017 melko huonosti ja huonosti eläketurvaa tuntevien osuus oli melko suuri, noin 45 prosenttia, Eläketurvakeskuksen (ETK) ekonomisti **Sanna Tenhunen** kertoo.

Alle puolet kokee tuntevansa eläketurvaa joko hyvin tai melko hyvin. Vajaa kolmannes sen sijaan pitää tietämystään eläkeasioista huonona tai melko huonona.

Mitä iäkkäämpi vastaaja, sitä todennäköisemmin pitää tietämystään hyvänä. Esimerkiksi 65-vuotiaista ja sitä vanhemmista hyväksi tai melko hyväksi eläkeasioiden tuntemisensa arvioi lähes 70 prosenttia, kun alle 35-vuotiaista näin arvioi viidennes.

Valtaosa myös ajattelee, että eläkevaroja hoidetaan luotettavasti. Reilu puolet katsoo silti, että nuoremmat sukupolvet joutuvat liiaksi eläkkeiden maksajiksi.

Eläkebarometriin vastasi toukokuussa noin tuhat suomalaista 18–79-vuotiasta. Eläkebarometri selvittää vuosittain eläkeasioiden tuntemista ja näkemyksiä eläketurvasta. Tulokset julkaistiin heinäkuussa, barometrin tulokset saatavilla Etk.fi-palvelussa.

Lykkäyskorotus, mikä se on?

Vanhuuseläkettä korotetaan pysyvästi lykkäyskorotuksella, jos aloittaa eläkkeen vasta alimman ikärajan jälkeen. Kun vastaajilta kysyttiin eläketurvan tuntemista väittämien avulla, lykkäyskorotuksen vaikutuksesta tiesi puolet vastaajista. Reilu kolmannes oli kuitenkin sitä mieltä, ettei väite pidä paikkaansa. Lisäksi noin 15

prosenttia ei osannut ottaa kantaa asiaan.

– Eläketurvasta olisi hyvä tietää ainakin ne asiat, jotka vaikuttavat omaan eläkkeeseen ja sen tasoon. Silloin jokainen voisi päättää eläkkeelle siirtymisen ajankohdasta oikean tiedon varassa, ETK:n ekonomisti **Sanna Tenhunen** toteaa.

VISUAALISESTI

DATA: ELÄKETURVAKESKUS /
TEKSTI: ANNE IIVONEN / VISUALISOINTI: MARIA PAUKKUNEN

Joustava eläkeikä

– oma eläkeikä jokaiselle ikäluokalle

Työstä kertyy ansiosidonnaisesti eläkettä. Työstä saadut ansiotulot kerryttävät työeläkettä, lisäksi kunakin vuonna tehtävät indeksitarkistukset vaikuttavat eläkkeen lopulliseen määrään.

Eläkeikä nousee asteittain. Eläkkeelle siirtymisen aikaisin mahdollinen ajankohta on määritelty kullekin ikäryhmälle syntymävuoden mukaisesti. Jos aikoo siirtyä vanhuuseläkkeelle alaikäraja myöhemmin, eläke jatkaa karttumistaan yläikärajaan asti.

Karttuneeseen eläkkeeseen lasketaan **LYKKÄYSKOROTUS**, jos eläkettä ei ota maksuun heti alimmassa vanhuuseläkeiässä. Lykkäyskorotus on 0,4 prosenttia jokaiselta lykätyltä eläkekuukaudelta eli 4,8 prosenttia vuodessa. Lykkäyskorotusprosentilla korotetaan eläkettä, joka on ansaittu vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä.

ELINAIKAKERROIN on kerroin, jolla alkava eläke sopeutetaan odotettavissa olevaan eliniän muutokseen. Elinaikakerrointa sovelletaan ansaittuun eläkkeeseen. Elinaikakerroimen tarkoituksena on pitää elinajan piteneemisestä johtuvat eläkekustannukset kurissa ja kannustaa jatkamaan työntekoa.

Eläkeiät

ALIN ELÄKEIKÄ

Aikaisimmillaan vanhuuseläke voi alkaa sitä seuraavan kuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeiän. Eläkkeen hakeminen onnistuu kätevästi verkossa. Jotta voisi saada eläkkeen, pitää työsuhteen päättyä. Myöhemmin voi jatkaa jonkin työn tekemistä, vaikka onkin eläkkeellä. Yrittäjän ei tarvitse lopettaa yrittäjätoimintaa vanhuuseläkkeelle siirtyessä.

TAVOITE-ELÄKEIKÄ

Jokaiselle ikäluokalle on laskettu tavoite-eläkeikä. Tavoiteikänsä saakka eläkettä lykkäävä saa eläkkeensä ns. täytenä. Tällöin lykkäämisen tuoma lykkäyskorotus on kasvattanut eläkettä yhtä paljon kuin elinaikakerroin sitä leikkaa.

YLÄIKÄRAJA

Joustavassa eläkeiässä eläkettä voi kerryttää monta vuotta vielä alimman eläkeiän tai tavoiteiän jälkeen, aina vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan asti. Esimerkiksi vuonna 1962 syntynyt voi kerryttää eläkettä 70-vuotiaaksi. Lykkäyskorotuksen saa vielä tämän jälkeenkin.

syntymävuosi	ALIN IKÄ	TAVOITEIKÄ	YLÄIKÄRAJA
< 1953	63		68
1954	63	63 v 9 kk	68
1955	63 v 3 kk	64 v 1 kk	68
1956	63 v 6 kk	64 v 5 kk	68
1957	63 v 9 kk	64 v 9 kk	68
1958	64	65 v 1 kk	69
1959	64 v 3 kk	65 v 5 kk	69
1960	64 v 6 kk	65 v 9 kk	69
1961	64 v 9 kk	66 v 1 kk	69
1962	65	66 v 5 kk	70
1963	65	66 v 7 kk	70
1964	65	66 v 8 kk	70
1965 >			

Sidotaan elinajanodotteeseen ja ikäraja nousee vuosittain enintään kahdella kuukaudella vuodesta 2030 alkaen.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneitä koskevat eläkeiät ovat arvioita. Arvio on kerrottu työeläkeotteella ja sen saa eläkelaskurista Työeläke.fi-palvelussa tai työeläkelaitosten verkkopalveluissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa syntymävuosiluokkaa koskevan vanhuuseläkkeen alaikärajan sille vuodelle, jonka aikana kunkin vuosiluokan henkilöt täyttävät 62 vuotta.

Oven valinnut Jyrki Laaksonen:

Haluan jatkaa töissä pitkään

Osittainen varhennettu vanhuuseläke oli Jyrki Laakoselle hyvä valinta. Se auttaa jaksamaan raskaassa työssä ja torjumaan työkyvyttömyyden riskiä.

Jyrki Laaksonen huoltaa ja tarkastaa nosturiautoja kuopiolaisessa alan yrityksessä. Työ sujuu suurella ammattitaidolla, sillä erilaisen koneiden asennukset ja huollot ovat olleet olennainen osa hänen työuraansa 44 vuoden ajan.

Laaksonen täytti tammikuussa 61 vuotta. Samoihin aikoihin hän teki päätöksen keventää hieman työkuormaansa hakemalla osittain varhennettua vanhuuseläkettä (ove).

– Välillä paikat olivat raskaan fyysisen työn jälkeen niin kipeinä, että oli pakko tehdä jotakin.

Osittaiselle vanhuuseläkkeelle jääneiltä tutuilta kuulin, että tällainen mahdollisuus oli olemassa. He olivat tyytyväisiä ratkaisunsa, joten päätin itsekin hakea eläkettä, Laaksonen sanoo.

Hän otti selvää osittaisen eläkkeen vaikutuksista henkilökohtaiseen talouteensa. Tässä auttoi työeläkeyhtiön nettisivuilta löytyvä laskuri, jollainen löytyy myös Eläketurvakeskuksen Työeläke.fi-palvelusta.

Samalla hän sai ove-laskelman, josta selviää varhennuksen vaikutus myös varsinaiseen vanhuuseläkkeeseen.

– Päätöksen tekemisen jälkeen itse hakuprosessi oli helppo ja nopea. Tein työeläkeyhtiölle hakemuksen verkossa sunnuntai-iltana ja jo maanantaiaamuna sain sähköpostiini myönteisen päätöksen.

Iso vaikutus työssä jaksamiseen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke tuli mahdolliseksi vuoden 2017 eläkeuudistuksen myötä. Eläkelaji korvasi aiemmin käytössä olleen osa-aikaeläkkeen.

Osittaiselle vanhuuseläkkeelle voi siirtyä, kun on täyttänyt 61 vuotta. Vuonna 1964 syntyneillä alaikäraja nousee 62 ikävuoteen. Vuonna 1965 syntyneistä lähtien alaikäraja sopeutetaan elinajanodotteen muutokseen.

Laaksonen mielestä oven etuihin kuuluu, että se jättää yksilölle itselleen mahdollisuuden päättää, haluaako hän jatkaa työskentelyä eläkkeellä osittain tai kokoaikaisesti.

– Omalla kohdallani käytännön järjestelyt hoituivat sujuvasti työnantajan kanssa. Pystyn pitämään palkattomia vapaita, yleensä päivän viikossa perjantaina tai maanantaina.

Laaksonen mukaan oven valinnalla on ollut iso vaikutus työssä jaksamiseen.

– Työviikon lyhentyminen yhdellä päivälläkin auttaa paljon raskaasta työstä palautumisessa.

Töitä on jaksanut tehdä aivan eri tahtia kuin aiemmin.

Ylimääräiset vapaapäivät Laaksonen on pystynyt sovittamaan varsin joustavasti yrityksen työryhtiin. Joskus on tosin kiireisempiä hetkiä, jolloin vapaita ei ole mahdollista pitää.

Laaksonen työssä rasittavinta on raskaiden työkalujen ja nosturinosien nostelu. Se tuntuu etenkin polvissa ja olkapäissä.

– On mahdollista, että ilman työtaakan keventämistä edessä olisi saattanut olla pahimmillaan työkyvyttömyyseläkkeen hakeminen.

Palautumisen parantamiseksi Laaksonen on jaksottanut lomansakin niin, ettei hän pidä niitä yhteen putkeen kesällä, vaan lomapäivät ajoittuvat tasaisemmin ympäri vuoden.

Vapaa-ajan täyttää kesällä rakas moottoripyöräharrastus. Muina vuodenaikoina hän lataa akkuja lenkkeilemällä ja rakentamalla harrasteautoja omassa hallissa.

Taloudelliset vaikutukset kannattaa selvittää

Jyrki Laaksonen aloitti työelämässä 17-vuotiaana keskeytettyään keskkoulun. Työurasta lähes kolme vuosikymmentä kului koneenasentajan komennustöissä eri puolilla maailmaa. Maailmalta paluun jälkeen hän työskenteli kahdeksan vuotta nosturialan yrittäjänä, moi yrityksensä ja on ▶

OVE:n IKÄRAJAT

Nykysäännöin eläkkeestä voi saada varhennettuna osan jo 61-vuotiaana, jolloin osittainen varhennettu vanhuuseläke (ove) alkaa 3–4 vuotta ennen alinta eläkeikää.

syntymävuosi	ikä
1949–1963	61
1964	62
1965	62 v ja 2 kk (arvio)
1966	62 v ja 3 kk (arvio)

Osittainen vanhuuseläke

- korvasi osa-aikaeläkkeen vuoden 2017 eläkeuudistuksessa
- antaa 61 vuotta täyttäneelle henkilölle mahdollisuuden ottaa kertyneestä eläkkeestään ottaavuuden neljänneksen (25 %) tai puolet (50 %)
- vähentää eläkettä pysyvästi 0,4 prosentin kuukausittaisella varhennusvähennyksellä
- on mahdollista ottaa myös vanhuuseläkkeen alaikärajan jälkeen. Jos osittaisen vanhuuseläkkeen ottaa vanhuuseläkkeen alaikärajan jälkeen, siihen lasketaan lykkäyskorotus, joka on 0,4 prosenttia jokaiselta lykkäyskuukaudelta.
- ei liity työaika- tai palkkaseurantaa. Voit olla työtön tai töissä ja nostaa eläkettä.

Päätöksen tekemisen jälkeen itse hakuprosessi oli helppo ja nopea, osittaisen vanhuuseläkkeen valinnut Jyrki Laaksonen kertoo.

Lyhyempi työviikko ja monet harrastukset auttavat Jyrki Laaksosta palautumaan. Kesällä hän moottoripyöräili Savon sydänmailla.

”Ehkä teen töitä yli alimman eläkeiän.”

työskennellyt viimeksi kuluneet seitsemän vuotta nykyisessä työpaikassaan.

Pitkä työura on kerryttänyt varsin hyvin eläkettä. Hän laski, että osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle jääminen oli hänelle taloudellisesti mahdollista, vaikka sen myötä lopullinen vanhuuseläke hieman pienenee.

Kun eläkettä alkaa nostaa varhennettuna ennen varsinaista vanhuuseläkeikää, varhennusvähennys syö maksettavaa eläkettä 0,4 prosenttia jokaista ennen eläkeikää nostettua kuukautta kohden.

– Moni varmasti mietti asiaa taloudelliselta kannalta. Ainakin omalla kohdallani vaikutus jää pieneksi. Laskurin mukaan lopullinen eläke pienenee kuukaudessa 150 euroa. Toisaalta mitä pidempään jaksan olla töissä, eläkettä kertyy vastaavasti koko ajan enemmän.

Korkea veroprosentti ainoa miinuspuoli

Osittaista varhennettua eläkettä voi nostaa joko neljänneksen tai puolet (25 tai 50 pro-

senttia) eläkekertymästä. Laaksonen valitsi jälkimmäisen vaihtoehdon. Eläketurvakeskuksen tilastotietojen mukaan saman valinnan tekee valtaosa hakeneista.

– Laskin, että raaskin pitää palkattomia päiviä hyvin neljä päivää kuukaudessa. Silloin ansiotaso pysyy suunnilleen samana.

Muiden ansioiden tavoin osittainenkin eläke on verotettavaa tuloa. Palkkatulon verokortin ohella Laaksonen tarvitsi näin myös eläkeverokortin.

– Eläkkeen veroprosentti on tötuloja selvästi korkeampi, mikä syö käteen jäävää eläkettä. Se on oikeastaan osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ainoa miinuspuoli.

Joka kymmenes valitsee oven

Tilastojen mukaan joka kymmenes 61 vuotta täyttäneistä päättää jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle. Myös moni hieman vanhempi on alkanut nostaa osittaista eläkettä ennen vanhuuseläkeikää.

Eläketurvakeskuksen mukaan vuoden 2021 lopussa osittaista vanhuuseläkettä sai vajaat 32 000 henkilöä. Viime vuonna osittainen vanhuuseläke alkoi 13 000 vakuutulla.

Enemmistö osittaisen vanhuuseläkkeen valinneista on tavallisia yli 60-vuotiaita työssä käyviä.

Miehiä oli hieman enemmän kuin naisia.

Puoli vuotta kerrallaan

Osittaisen eläkkeen valinneen kuopiolaisen Jyrki Laaksosen ikäluokalla alin vanhuuseläkeikä on 64,8 vuotta. Hän pitää työstään ja on mahdollista, että hän jatkaa työelämässä vielä varsinaisen eläkeiän sauttamisen jälkeenkin.

– Kaikki riippuu terveydestä. Nyt tuntuu siltä, että töissä jaksaa jatkaa pitkään, ehkä varsinaisen eläkeiän ylikin.

– Olen ajatellut katsoa asiaa puoli vuotta kerrallaan. Haluan jatkaa mahdollisimman pitkään. Mutta toki jos paikat eivät kestä, niin sitten on nostettava kädet pystyyn. ✓

– Suurin selittävä tekijä eläkkeelle jäämisen myöhentymiseen on se, että vaihtoehtoja siirtyä varhaiseläkkeelle poistettiin, Elinkeinoelämän keskusliiton Vesa Rantahalvari toteaa.

– Ei voi olla niin, että kaikilla on vain yksi mahdollisuus työuralla eli varsinainen eläkeikä. Meillä on edelleen fyysisesti tai psyykkisesti rasittavia töitä, joihin erityisesti tarvitaan joustoja, painottaa SAK:n Sinikka Näätsaari.

Urakka jatkuu

Työuria pidemmiksi

Eläkeuudistuksen tulokset tyydyttävät työmarkkinajärjestöjä, mutta eläkejärjestelmän kestävyys eteen on tehtävä vielä paljon työtä. Miten työurat pitenevät käytännössä?

Vuoden 2017 eläkeuudistuksessa työmarkkinakeskusjärjestöt asettivat yhteisen tavoitteen, jonka mukaan eläkellesiirtymisiin odote nostetaan 62,4 vuoteen vuonna 2025.

Tavoite saavutettiin jo viime vuonna – neljä vuotta etujassa.

Eläketurvakeskus arvioi, että puolet eläkellesiirtymisiän noususta selittyy eläkeiän nousulla ja puolet työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrän laskusta korona-aikana.

Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n johtava asiantuntija **Vesa Rantahalvari** huomauttaa, että lakiuudistuksilla on ollut iso vaikutus myönteiseen kehitykseen.

– Suurin selittävä tekijä eläkkeelle jäämisen myöhentymiseen on se, että vaihtoehtoja siirtyä varhaiseläkkeelle poistettiin.

SAK:n työura- ja eläkeasioiden päällikkö **Sinikka Näätsaari** näkee taustalla myös pidempiaikaisen kehityksen suomalaisessa työelämässä.

– Merkittävin asia eläkkeelle siirtymisen myöhentymiselle on koulutustason nousu. Sen myötä työtehtävät ovat muuttuneet, ja yhä useammalla suomalaisella on mahdollisuus tehdä muuta kuin raskaita työtehtäviä.

Henkseleiden paukutteluun ei aihetta

Yhteisen tavoitteen saavuttamista ei ole kuitenkaan juhlittu kummallakaan puolella Pitkääsiltaa. Sekä Rantahalvari että Näätsaari huomauttavat, että työurien pidentämisessä on vielä paljon tehtävää.

– Valitettavasti henkseleitä ei voi paukuttella. Edellinen eläkeuudistus perustui ni-

mittäin odotuksille, joista osa on pettänyt. Tarvitaan uusia toimenpiteitä, joilla eläkejärjestelmän rahoitus saadaan kestäväille pohjalle pitkällä aikavälillä, Rantahalvari sanoo.

Paineita työeläkevakuutusmaksujen nostoon tulevaisuudessa aiheuttaa hänen mukaansa ennen muuta väestökehitys. Synnytyys näyttää jäävän olennaisesti pienemmäksi kuin on ennakoitu. Myös työperäinen maahanmuutto on ollut odotettua vähäisempää.

– Rahoituksellisen kestävyys saavuttamiseksi eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen on tärkeää. Se on kuitenkin vain osa kokonaisuutta.

Eläkejärjestelmän kestävyys varmistaminen edellyttää Rantahalvarin mielestä toimia, joilla muun muassa nostetaan työllisten määrää ja parannetaan eläkevarojen

Tutkimusten mukaan sosioekonomiset erot työurien pituudessa näkyvät edelleen, vaikka ero korkeammin ja matalammin koulutettujen välillä onkin hieman kaventunut.

SINIKKA NÄÄTSAARI
SAK

sijoitustuotto-odotusta. Myös eläke-etuuk-
sia on pystyttävä tarkistamaan niin, että ne
sopeutuvat automaattisesti talouden kanto-
kykyyn.

Sosioekonomiset erot työurissa näkyvät yhä

Näätsaaren mielestä nyt olisi kiinnitettävä
huomiota erityisesti vähän koulutettujen
työllisyyteen ja hyvinvointiin, sillä heidän
työuransa jäävät usein korkeammin koulu-
tettuja lyhyemmiksi.

– Tutkimusten mukaan sosioekonomi-
set erot työurien pituudessa näkyvät edel-
leen, vaikka ero korkeammin ja matalam-
min koulutettujen välillä onkin hieman ka-
ventunut.

Näätsaaren mukaan osaamisen vahvis-
tamisella ja täydentämisellä työuran aikana
on paljon merkitystä. Sitä korostaa työelä-
män entistä nopeampi muutos.

– Haluaisimme työpaikoille muutosta,
jossa työntekijöiden osaamista vahviste-
taan ja esimerkiksi työaikojen suhteen mah-
dollistetaan joustoja. Tällä on iso merkitys,
jotta ihmiset jaksavat tehdä työtä alimpaan
eläkeikään tai sen ylikin.

Esimerkiksi osa-aikatyön tekeminen tu-
lisi Näätsaaren mielestä mahdollistaa niille,
jotka sitä toivovat ja pystyvät tekemään.

– Osa-aikatyö on meillä vähäistä verrat-
tuna moneen muuhun maahan. Muissa
Pohjoismaissa ikääntyneiden korkeampi
työllisyysaste johtuu osittain siitä, että osa-
aikatyön tekeminen on ollut jo pitkään
mahdollista.

Ikärasismi vähentynyt työpaikoilla

Rantahalvarin mielestä työurien pidentämi-
seen tähtäävillä lakimuutoksilla on ollut iso
vaikutus myös asenteisiin työpaikoilla. Vart-
tuneet työntekijät eivät ole enää samassa
määrin ensimmäisenä tulilinjalla, jos yritys
joutuu irtisanomaan henkilöstöään.

– Toki edelleenkin on tehtävä töitä ikä-
syrjinnän poistamiseksi.

Asenteiden muokkaamisen ohella Ran-
tahalvari nostaa esille ikärasismia edistä-
vät rakenteelliset tekijät. Hänestä yksi sel-
lainen on työnantajien työkyvyttömyyselä-
keiden omavastuun maksuluokkamalli.

EK on esittänyt, että työkyvyttömyys-
eläkkeiden kustannukset tulisi jakaa yksit-
täisen työnantajan vastuulta suuremman
työnantajajoukon kannettavaksi erityisesti
silloin, kun henkilö on palkattu lähellä elä-
keikää.

– Omavastuun tarkistamisella voidaan
vähentää työnantajan taloudellista riskiä
palkata ja pitää työntekijöitä, joilla on
muita korkeampi todennäköisyys päätyä
työkyvyttömyyseläkkeelle.

– Nykyinen malli johtaa siihen, että työn-
antajat välttelevät palkkaamasta varttu-
neita työntekijöitä tai henkilöitä, joilla työ-
kykyriskit ovat korkeammat. Heistä saate-
taan myös haluta päästä nopeammin
eroon, jos yritys joutuu irtisanomaan, Ran-
tahalvari sanoo.

Osittainen vanhuuseläke (ove) jakaa mielipiteet

Tässä lehdessä kuopiolainen duunari, jo yli
neljä vuosikymmentä työskennellyt **Jyrki
Laaksonen** kertoo oman kokemuksensa.
Hän jäi 61-vuotiaana osittaiselle varhenne-
tulle vanhuuseläkkeelle (ove). Hänen mie-
lesthään eläkeuoto tukee hyvin raskasta
työtä tekevän jaksamista ja voi ehkäistä työ-
kyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen.

Sinikka Näätsaaren mielestä oven pe-
rusajatus on hyvä, sillä se kannustaa jatka-
maan työelämässä ja välttämään työkyvyt-
tömyyseläkkeelle jäämistä.

– Käytännössä oven toteuttaminen voi
olla kuitenkin vaikeaa, jos työpaikalla on
muutenkin heikot mahdollisuudet tehdä
osa-aikatyötä. Tutkimusten mukaan moni
osittaisen eläkkeen valinnut onkin jatkanut
normaalisti kokopäiväistä työskentelyä,
mikä on lainsäädännön mukaan sallittua.

Valitettavasti henkseleitä ei voi paukutella. Edellinen eläkeuudistus perustui odotuksille, joista osa on pettänyt.

VESA RANTAHALVARI
EK

TILASTOFAKTAA ALKANEISTA ELÄKKEISTÄ

- **Vuodesta 2017 alkaen osittainen varhennettu vanhuuseläke on tarjonnut mahdollisuuden ottaa karttuneesta eläkkeestä puolet maksuun 61 vuoden iän täyttämisen jälkeen.**
- **Tilastojulkaisussa tarkastellaan uuden eläkelajin suosiota ja eläkkeiden kehitystä viime vuoden loppuun mennessä.**
- **Tilasto kattaa keskeisimmät tilastotiedot alkaneista eläkkeistä ja eläkkeensaajista sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen valinneiden työnteosta ja ansiotasosta.**

Osittainen varhennettu vanhuuseläke ja työuraeläke: Uudet eläkelajit 2021. Kannisto J.: Eläketurvakeskuksen tilastoja 01/2022.

Muutaman vuoden käytössä olleen oven
kaikkia vaikutuksia on Näätsaaren mie-
lestä vielä aikaista arvioida. Hänestä on
kuitenkin hyvä, että tämän kaltaisia vaihto-
ehtoja pidetään keinovalikoimassa.

– Ei voi olla niin, että kaikilla on vain
yksi mahdollisuus työuralla eli varsinainen
eläkeikä. Meillä on edelleen fyysisesti tai
psykkisesti rasittavia töitä, joihin erityi-
sesti tarvitaan joustoja.

Rantahalvarin mukaan EK suhtautui
osittaiseen vanhuuseläkkeeseen varauksel-
lisesti, kun sitä valmisteltiin osana vuoden
2017 eläkeuudistusta. Tähänastisten koke-
musten mukaan ove ei ole ollut hänestä
sitä, mitä sen toivottiin olevan.

– Kysymys kuuluu, onko tarkoituksen-
mukaista kannustaa terveitä työkykyisiä ih-
misiä vähentämään työntekoa ennen van-
huuseläkeikää? Oven tarkoituksena oli pi-
dentää työssäkäyntiä, mutta näin ei näytä
käyneen.

Rantahalvarin mielestä eläkejärjestel-
män rahoituksellisen kestävyuden tarkas-
telussa myös ove tulee ottaa kriittiseen tar-
kasteluun.

– On syytä katsoa, tarvitaanko tällaista
eläkeuotoa jossakin muodossa vai tarvi-
taanko sitä ollenkaan. /

Työurien pidentyminen vahvistaa eläkejärjestelmää

Suomalaiset jatkavat työntekoa vanhuuseläkkeelle siirtymiseen asti selvästi
aiempaa useammin. Eläketurvakeskuksen (ETK) tutkimuksen mukaan tämä
on yleistynyt kaikissa sosioekonomisissa ryhmissä. Erityisesti kehitys on ollut
myönteistä matalasti koulutettujen keskuudessa ja työntekijäammateissa.

Eläkejärjestelmän rahoituksellisen kestävyuden kannalta eläkkeelle jää-
misen myöhentyminen on hyvä uutinen, sillä Suomen väestökehitys tuo
paineita työeläkkeiden rahoitukseen tulevaisuudessa. ETK:n pitkän aikavälin
kestävyytlaskelman mukaan näkymä on pitkälle vakaa, mutta 2050-luvulla
työeläkemaksuihin ennakoitua nousupaineita.

Suomalainen eläkejärjestelmä on etuusperusteinen, jossa etuuskien
tasoon vaikuttavat ansiotaso ja työssäoloajan pituus. Työeläkettä karttuu
1,5 prosenttia vuodessa kaikista työansioista 17 ikävuodesta vakuuttamis-
velvollisuuden yläikärajaan asti. Karttumisperusteet tarjoavat osaltaan kan-
nustimen työurien pidentämiseen.

Lakisääteiset työeläkkeet rahoitetaan pääasiassa kunkin vuoden työ-
eläkemaksuilla, mutta osa eläkkeistä kustannetaan rahastoiduilla varoilla ja
rahastojen tuotoilla.

Suomalaisten luottamus eläkejärjestelmän rahoitukselliseen kestävyy-
teen on säilynyt korkealla tasolla. ETK:n tutkimuksen mukaan järjestelmään
luottaa noin 70 prosenttia kansalaisista. Yhtä suuri osa suomalaisista ajat-
telee, että eläkevaroja hoidetaan luotettavasti. Reilu puolet vastaajista silti
arvioi, että nuoremmat sukupolvet joutuvat liiaksi eläkkeiden maksajiksi.

Ove houkuttelee työuran päätteeksi

Valtaosa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä nauttivista jatkaa töissä – mutta vain alimpaan eläkeikään.

Vuosittain reippaasti yli 10 000 suomalaista päättää nostaa vanhuuseläkettä etuajassa. Yleisimmin osittainen varhennettu vanhuuseläke eli ove otetaan heti, kun se on mahdollista eli tällä hetkellä 61-vuotiaana.

Miehet, yrittäjät, työttömät ja pienempituloiset siirtyvät ovelle muita useammin.

Esimerkiksi julkisella alalla noin kaksi prosenttia kaikista eläkettä saavista miehistä ja noin 1,5 prosenttia naisista nauttii varhennettua vanhuuseläkettä.

– Suurin osa hakee ovea 61-vuotiaana, kertoo ratkaisupäällikkö **Markku Hakkila** Kevasta.

Asiakaspalvelupäällikkö **Miina Rajakangas** työeläkevakuuttaja Elostaa kertoo, että heillä heti 61-vuotiaana ovelle siirtyneiden osuus on noin kolmannes.

Pidempi työura lisää varhennettua vanhuuseläkkeen ottamisen todennäköisyyttä niin yksityisellä kuin julkisellakin alalla.

Eläketurvakeskuksen selvityksen mukaan osittain varhennettua vanhuuseläkkeen valinneista yli kaksi kolmasosaa jatkoi töissä alimpaan vanhuuseläkeikänsä asti. Mutta pidempään jatkaminen eli alarajan ylittäminen on harvinaista.

Toisin kuin edeltäjänsä (osa-aikaeläke) varhennettu vanhuuseläke pienentää tulevaa eläkettä lopullisesti ja on näin yhteiskunnalle kustannusneutraali. Tämä ei ole vähentänyt eläkeuudon suosiota, vaan päinvastoin. Suosio on kuitenkin siirtynyt julkiselta alalta yksityisellä työskenteleviin ja hyvin koulutetuista naisista vähemmän koulutettuihin miehiin.

– Vaikka oven eläkettä pienentävä vaikutus tunnetaan melko hyvin, eniten kyselyitä tulee silti päätöksen vaikutuksesta tulevaan eläkkeeseen. Jonkin verran kysytään myös vaikutuksista työttömyysetuuksiin, Rajakangas kertoo.

Ovella on haluttu tarjota joustavuutta ja auttaa sopeutumaan eläkkeelle siirtymiseen. Tavoitteena on ollut myös työurien pidentäminen. Näin ei näytä tapahtuneen.

Osittaisen varhennettua vanhuuseläkkeen nostaneista 51 prosenttia siirtyi vanhuuseläkkeelle alimmassa eläkeikässä, kun muilla osuus oli 34 prosenttia.

Sekä Hakkila että Rajakangas korostavat verotuksen selvittämistä etukäteen. Eläkkeen erilainen verotus voi tulla yllätyksenä, ja Hakkilan mukaan se vaikuttaakin olevan yleisin syy oven peruuttamiseen. Kovin yleistä katumapäälle tulo ei ole. /

Osittainen vanhuuseläke antaa monelle voimia työuran viime vuosiin. Se myös vapauttaa aikaa harrastuksille ja työstä palautumiselle.

1 Minkä ikäisenä pääsee ovelle?

Osittain varhennettua vanhuuseläkettä (ove) voivat nostaa tällä hetkellä 61-vuotiaat ja sitä vanhemmat. Vuonna 1964 syntyneillä alaikäraja on jo korkeampi, 62 vuotta.

Nuoremmilla on mahdollisuus siirtyä osittaiselle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan kolme vuotta ennen omaa alinta vanhuuseläkeikää.

Toisin kuin edeltäjänsä osa-aikaeläke, ove ei edellytä siirtymistä osa-aikatyöhön eikä raportointia tehdyistä työtunneista. Ovella voi jatkaa työntekeä niin paljon kuin haluaa ja se työnantajalle sopii tai olla tekemättä töitä lainkaan. Ovella voi myös opiskella.

2 Puolet tai neljännes valittavana eläkkeestä

Ovella voi täydentää tulojaan joko 25 tai 50 prosentilla siihen mennessä ansaitusta kuukausittaisesta eläkkeestä. Päätös prosenttiosuudesta on tehtävä ovea haikissa. Jos haluaa pienentää valitseman 50 prosentin osuuden 25 prosenttiin, sen voi tehdä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun on saanut ove-päätöksen eläkevakuuttajaltaan.

Mikäli osuutta haluaa kasvattaa 25 prosentista 50 prosenttiin, sen voi tehdä myöhemminkin.

Ylivoimaisesti suurin osa valitsee 50 prosentin osuuden. Kevassa keskimääräinen ove on 630 euroa ja Elossa noin 800 euroa kuukaudessa.

”Pidempi työura lisää varhennettua vanhuuseläkkeen ottamisen todennäköisyyttä.”

3 Eläke pienenee, jos ei jatka työssä pidempään

Ennen alinta vanhuuseläkeikää otettu osittainen varhennettu vanhuuseläke nauttii tulevaa vanhuuseläkettä pysyvästi. Eläke pienenee 0,4 prosenttia jokaista varhennettua kuukautta kohti.

Mikäli samalla jatkaa työskentelyä, kertyy työstä eläkettä tavalliseen tapaan.

Oven eläkettä pienentävän vaikutuksen voi kompensoida jatkamalla töissä alinta eläkeikää pidempään, sillä silloin saa 0,4 prosentin ns. lykkäyskorotuksen jokaiselta työssäolokuukaudelta. Kompensaatio toimii myös siinä tapauksessa, että ottaa ove-etuuden vasta alimman eläkeiän jälkeen.

4 Ovelle voi hakeutua myös työttömänä

Työttömäksi jäänyt 61 vuotta täyttänyt voi täydentää tulojaan osittain varhennettua vanhuuseläkkeellä. Ove ei vaikuta työttömyyspäivärahan määrään eikä se estä töiden hakemista.

Ansioapäiväraha määräytyy normaalisti työttömyyttä edeltävän työansion perusteella.

Kannattaa kuitenkin muistaa, että ovesa on vain kolmen kuukauden katumaa-aika päätöksenantopäivästä. Ovea ei siis voi peruuttaa, vaikka saisikin työpaikan.

Työmarkkinatukeen osittainen vanhuuseläke voi vaikuttaa tarveharkinnan tulona.

KIRJAT

Ilari Takamäki

Ikä: 46

Koulutus: tradenomi

Työ: viestinnän osastopäällikkö

työeläkeyhtiö Varmassa

Lähellä sydäntä: rockmusiikki ja pyöräily

Lukee seuraavaksi: The World's Worst

Assistant, Sona Movsesian 2022

Kiintymys grungeen

1990-luvun alku veti koko musiikkimaailman huomion Yhdysvaltojen luoteisnurkassa sijaitsevaan Seattleen. Grunge-rockbändien vanavedessä kohtuulliseen suosioon nousi myös

Mark Laneganin luotsaama *Screaming Trees*.

Helmikuussa kuolleen Laneganin rock-elämäkertä luo kiehtovan näkyvän Seattle-skenen aikakautteen, joka on jättänyt itseäni lähtemättömän vaikutuksen. Kirja on myös kurkistus heroiinikäyttäjän likaiseen maailmaan ja toimii parhaiten Laneganin raspiäänellä äänikirjana.

Mark Lanegan: Sing Backwards and Weep, Hatchette Books 2021/ Like 2021

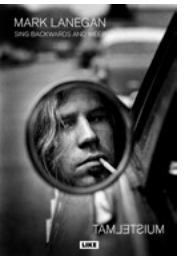
Kitarasankari

Kitaristi **Petri Walli**

(1969–1995) luotsasi 80- ja 90-lukujen vaihteen Helsingissä bändiä nimeltä *Kingston Wall*. En valitettavasti tullut todistaneeksi bändin keikkoja sen aktiivi aikana, mutta yhtyeen kolme albumia ovat pyörineet kii-vaasti levyllä. Myös netistä löytyvät keikkatalenteet olen katsonut tarkkaan läpi.

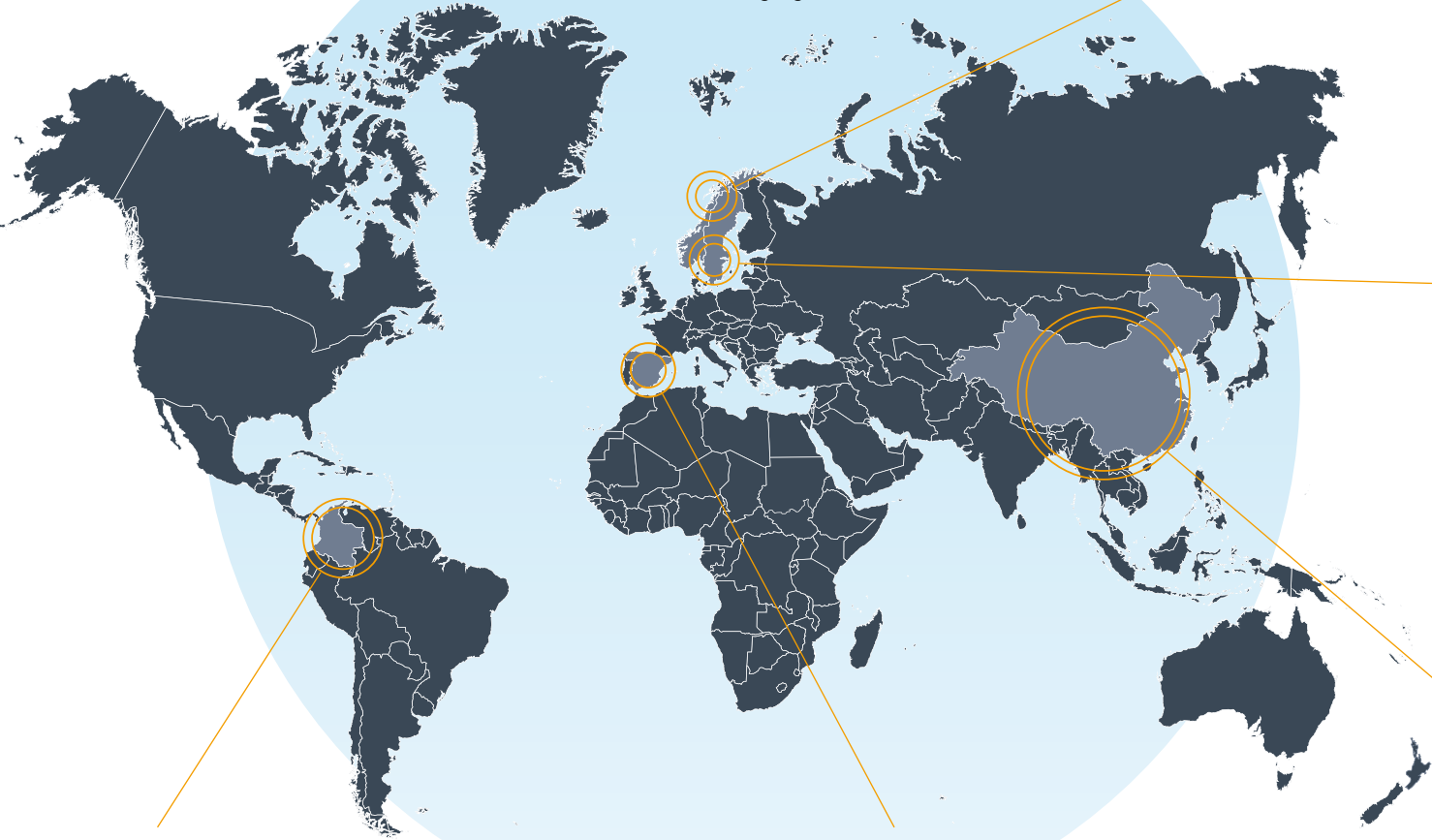
Wallin läheisten haastatteluihin perustuva tarina nuoren muusikon elämästä ja sen ennenaikaiseen päättymiseen johtaneista tapahtumista oli pakko kahlata läpi vauhdilla heti **Viljami Puustisen** kirjan ilmestyttyä.

Viljami Puustinen: Kingston Wall: Petri Wallin saaga, Like 2014.

Eläkeuutisia muista maista

Ulkomailta-palsta kokoaa eri lähteistä
muiden maiden eläkeuutisia ja maesittelyn.
Tällä kertaa on lähemmässä tarkastelussa
Tanskan eläkejärjestelmä.

KOLUMBIA Presidentti aikoo yhdistää maan eläkejärjestelmät

Maan historian ensimmäinen vasemmistolainen presidentti **Gustavo Petro** aikoo yhdistää maan eläkejärjestelmät. Maassa toimii rinnakkain kaksi työeläkejärjestelmää: julkinen jakojärjestelmä ja yksityinen rahastoitu järjestelmä.

Uudistuksella parannettaisiin kattavuutta ja pienituloisille taattaisiin vähimmäiseläke. Työeläkettä karttuisi eläkepalkkakattoon asti, joka olisi neljä kertaa vähimmäispalkka. Lisäksi taattaisiin mahdollisuus säästää rahastoihin lisäeläkkeisiin.

Reilu neljännes maan yli 60-vuotiaista on eläketurvan piirissä. Reilu neljännes saa tarveharkintaista ikääntyneiden avustusta. Puolet ikääntyneistä ei saa mitään eläkettä tai avustusta.

Lähteet: *El Pais* 22.6.2022; *Colombia AS* 21.6.2022

ESPANJA Yrittäjien eläkevakuutus sidotaan verotustietoihin

Espanjan suuressa eläkeuudistuksessa muutetaan yrittäjien eläkkeiden määräytymissääntöjä. Uuden lain myötä yrittäjien eläkevakuutuksen perustana oleva työtulo määräytyy verotuksessa todennettujen nettotulojen mukaan.

Muutos haluttiin, koska yrittäjien eläkkeet ovat matalalla tasolla, mikä on ongelma sekä eläkkeiden riittävyyden että eläkkeiden rahoituksen kannalta.

Aiemmin yrittäjät saivat itse määrittää eläkevakuutuksen perustana olevan tulon tietyn vähimmäis- ja enimmäisrajojen.

Lähes 85 prosenttia yrittäjistä on tähän asti valinnut minimi-työtulon. Tämän seurauksena eläköityvillä yrittäjillä on 43 prosenttia palkansaajia matalammat eläkkeet.

Lähteet: *El Pais* 11.8.2022, *Gobierno de España* 26.7.2022

NORJA Sosiaalisesti oikeudenmukaisempi eläkejärjestelmä

Norjan hallituksen kaksi vuotta sitten asettama *eläkekomissio* ehdottaa eläkeuudistusta. Sen mukaan nykysäännöt eivät ole sosiaalisesti oikeudenmukaisia ja kestäviä. Niinpä ikärajoja on nostettava ja vähimmäisetuudet sidottava palkkoihin. Lisäksi työkyvyttömyyseläkkeet on suojattava eliniän pitenemiseltä, jotta työkyvyttömyyseläkeläisille olisi riittävät vanhuuseläkkeet.

Eläkekomission mukaan etuusparannusten seurauksena eläkemenot voivat kasvaa merkittävästi.

Poliitikoista ja asiantuntijajäsenistä koostuva eläkekomissio julkaisi kesäkuussa raportin, joka on kommentoilla lokakuun loppuun asti.

Lähteet: *Norjan hallituksen uutinen* 16.6.2022; *Investments & Pensions Europe*, July/August 2022

RUOTSI Uusi rahastovahti aloitti työnsä

Ruotsin rahastoeläkejärjestelmää varten perustettu *rahastorilautakunta* aloitti työnsä kesäkuussa. Uusi lautakunta vastaa rahastoeläkejärjestelmän rahastorin julkisista hankinnoista ja valvoo, että rahastot ovat kustannustehokkaita, kestäviä ja läpinäkyviä.

Rahastolautakunnan tehtävänä on rahastojen kilpailuttaminen. Rahastojen tulee voittaa julkisten hankintojen kilpailutus päästäkseen rahastorille kansalaisten sijoituskohteiksi.

Rahastorilautakunnan toimitusjohtajaksi on valittu **Anna Nilsdotter**. Hallituksen puheenjohtaja on **Mats Sjöstrand**.

Rahastorilautakunta sisältyy Ruotsin rahastoeläkeuudistukseen, jonka yhtenä tavoitteena on saada järjestelmää ravistelleet rikokset ja skandaalit kuriin.

Ruotsin rahastoeläkkeiden markkina-arvo oli noin 190 mrd. euroa vuoden 2021 lopussa.

Lähteet: *Regeringen.se*, *Pensionmyndigheten.se*

KIINA Alustapalvelu avattu ikätalenteille

Kiinan hallitus pyrkii edistämään ikääntyneiden työllistymistä. Maassa otetaan käyttöön alustapalvelu, jonka tavoitteena on luoda ikääntyneille uusia työllistymisen mahdollisuuksia ja nopeuttaa uudelleentyöllistymistä.

Verkosto toimii myös ikäkkäiden ajatushautomona ja tarjoaa ammatillista koulutusta sekä kannustaa yrittäjyyteen.

Kiinassa väestö vanhenee vauhdilla, mutta eläkeikä on edelleen matala. Miesten vanhuuseläkeikä on 60 vuotta, ja naisilla yleensä 50–55 vuotta.

Elinajanodote on 77 vuotta, joten eläkkeellä on paljon työkykyisiä ihmisiä.

Hallitus on nostamassa eläkeikää vuodesta 2025 alkaen pidentääkseen työuria sekä vahvistaakseen eläkejärjestelmän taloudellista kestävyttä.

Lähde: *Euro Weekly News* 25.8.2022

Aiheesta laajemmin [etk.fi](#) > [Eläkejärjestelmät](#) > [Muiden maiden eläkejärjestelmät](#)

NÄIN TANSKASSA:

Väkiluku: 5,88 miljoonaa

Odotettavissa oleva elinikä: miehet 79,6 vuotta, naiset 83,4 vuotta

Eläkeikä: 67 vuotta.

VARHENUUSREITTEJÄ SUITSITTU URAKALLA

Tanskassa on pyritty viime vuosikymmeninä muiden Pohjoismaiden tavoin työurien pidentämiseen. Tanskassa on muun muassa vähennetty varhaista eläkkeellesiirtymistä, kohennettu iäkkäiden työllisyyttä ja nostettu eläkeikä.

Tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Varhaiseläkkeelle siirtyminen on verrattain vähäistä ja 55–64-vuotiaiden työllisyysaste on EU:n korkeimpia.

Samalla eläkeikä on nostettu usealla ikävuodella. Tanskan eläkeikä on nyt ikäluokkakohtainen. Eläkeikää alennettiin 67 ikävuodesta 65 vuoteen vuonna 2004, mutta se nostettiin asteittain takaisin 67 ikävuoteen vuosina 2019–2022. Lähivuosina kansaneläkeikä pyyttelee 1955–1962 syntyneille 67 vuodessa. Vuodesta 2030 alkaen eläkeikä seuraa elinajanodotteen kehitystä.

Tanskassa entistä useampi eläkkeensaaja saa pääosan eläketuloistaan työmarkkinaeläkejärjestelmästä. Koska yrittäjät ja tietyt työntekijät eivät kuulu työmarkkinaeläkejärjestelmiin, on riskinä, että näiden ryhmien eläkeajan toimeentulo voi jäädä lähinnä kansaneläkkeen varaan.

Verorahoitteen kansaneläkejärjestelmän merkitys on tulevina vuosikymmeninä vähenemässä.

Täyttää kansaneläkettä saavien osuus työntekijöistä oli kymmenen vuotta sitten 57 prosenttia. Osuuden odotetaan laskevan 17 prosenttiin vuoteen 2070 mennessä.

Marina luo polkuja TIEDON ÄÄRELLE

Eläkekouluttaja Marina Sirola nauttii saadessaan oikea eläkkeisiin kytkeytyneitä virheellisiä uskomuksia. Parasta työssä on, kun kuulijan kasvoille syttyy "nyt ymmärsin" -ilme.

Ovatko eläkeasiat vaikeita?

– Lakiuudistukset ja niistä kouluttaminen ei ole vaikeaa. Eläkkeiden laskenta on jo kimurantimpaa, kertoo Eläketurvakeskuksen (ETK) eläkekouluttamisen konkari **Marina Sirola**.

– Laajoista koulutuskokonaisuuksista on viime vuosina siirrytty lyhyisiin jopa tietoiskutyyppeihin koulutuksiin, joissa pureskellaan yksi asia kerralla. Koko eläkejärjestelmää ja sen yksityiskohtia ei siis tarvitse nielaista yhdellä suupalalla. Sellainenkin kurssi meillä kyllä on tarjolla.

– Koulutuksen pirstaloitumisen rinnalle on tärkeää löytää oma polku oppimiselle eli suunnitella mitä kannattaa opiskella nyt ja mitä seuraavaksi. Sen tukeminen on keskeinen osa työtäni.

Miten päädyit eläkekouluttajaksi?

– Olen ollut ETK:ssa aina. Aloitin vuonna 1984 selvittämällä työeläkeotteita puuttuneita työsuhteita. Sen jälkeen toimin lakiosastolla osastosihteerinä.

– Koulutuksen pariin siirryin 1990-luvulla, ja vuonna 2002 minusta tuli eläkekouluttaja. Merkittävä osa työstäni on ETK:n järjestämän koulutuksen suunnittelua, niin talon oman väen kuin ulkopuolistenkin. Suoraan työeläkkeiden parissa työskentelevien lisäksi tarjoamme koulutusta esimerkiksi sosiaalityöntekijöille ja HR-asiantuntijoille.

– Osallistun myös Työeläkepäivän ja muiden koulutus-tilaisuuksien järjestelyihin ja koulutan itse.

– Välillä koulutus siirtyi HR-osastolle ja minä sen mukana, mutta nyt koulutus on palannut takaisin lakiosastolle. Koska työni punainen lanka ovat pitkälti lakimuutokset ja -uudistukset, tykkään olla lakiasioiden ytimessä.

Mikä työssäsi innostaa?

– Tiedolla valaistumisen näkee ihmisestä! Parasta on, kun huomaa kuulijan kasvoilla *nyt ymmärsin* -ilmeen.

– On myös palkitsevaa päästä ampumaan alas vääriä uskomuksia. Esimerkiksi moni nuori pelkää, että eläkeikä nousee niin korkeaksi, ettei hänellä ole mitään toiveita päästä terveenä eläkkeelle. Silloin voi näyttää laskelmat elinajan odotuksista.

– Nuoria yrittäjiä ja työelämästä vapaaehtoisesti jättäytyneitä downshif-taajia on hyödyllistä päästä muistuttamaan siitä, että vanhuus kohtaa meidät kaikki ja että YEL vaikuttaa moneen muuhunkin asiaan kuin eläkkeeseen.

Miten kouluttaudut itse?

– Eläkeasioihin saan hyvän koulutuksen talon puolesta. Koulutuksia järjestäessäni olen aina pyrkinyt kuuntelemaan myös itse luennot ja opinut niistä samalla.

– Webinaarien ja uusien verkko-oppimisympäristöjen haltuunotto on vaatinut sekä tekniikan opettelua että omien asenteiden tarkistamista. Kohtaamisten järjestäminen verkossa tuntui aluksi kovin vaikealta, mutta pian opin, että tunnelmaan pystyy vaikuttamaan paljon jo pelkällä äänen-

– Vapaa-ajalla olen hurautanut podcasteihin. Kuuntelen paljon itsensä kehittämiseen liittyviä ohjelmia koiran kanssa ulkoillessani ja mietin, miten voisin hyödyntää muiden ideoita ja kokemuksia omassa työssäni, Marina Sirola kertoo.

TYÖELÄKEPÄIVÄ

Työeläkepäivä, työeläkealan suur tapahtuma, näki päivänvalon jo 1960-luvulla. Vuosittainen kokoontuminen siitä tuli 1970-luvun alkupuolella. Kaksipäiväinen tapahtuma on tiivistynyt puolipäiväiseksi, mutta muuten kokonaisuutta on päivitetty maltillisesti. Aloitus on kaikille yhteinen, jonka jälkeen voi valita itseä kiinnostavimmat osiot. Päivän loppuksi vaihdetaan ajatuksia ja oivalluksia. Tänä syksynä Työeläkepäivä pidetään 22.11. Helsingin Katajanokalla Marina Congress Centerissä.

ETK.FI/TYOELAKEPAIVA

käytöllä. Ja onhan verkkokoulutuksella todella paljon hyviä ominaisuuksia. Uskoni yhteisiin samassa tilassa tapahtuviin kohtaamisiin ei silti ole horjunut.

– Saan virtaa myös sienestämisestä ja isoäidin tehtävistä. Sienestäessä kuuntelen vain metsän ääniä.

Miten koulutus on muuttunut?

– Se on muuttunut oman työurani aikana paljon. Oppiminen on siirtynyt luokkahuoneista ja seminaarituloista työpisteille. Samalla laajat kokonaisuudet on pilkottu pienemmiksi paketeiksi. Paljon voi opiskella itsenäisesti, ja sitä työelämässä myös edellytetään.

– Faktojen opiskelu ei kuitenkaan riitä, vaan opittuja asioita on päästävä puntaroimaan kollegoiden kanssa. Näen, että tämä on Työeläkepäivänkin keskeinen tavoite. Haluamme saada osallistujat tapaamaan monipuolisesti muita alalla toimivia, herättää silmiä avaavia keskusteluita ja tarjota mahdollisuuksia vahvistaa omia näkemyksiä työeläkkeiden ja yhteiskunnan muutoksista. /

Veritaksen Åsa Bergendahl: Tunnen asiakkaani

– Yhteyksien ja asiakassuhteiden rakentaminen on minun alaani – se auttaa ymmärtämään sekä asiakkaan tarpeita että järjestelmän kehitystä, sanoo Veritaksen Ahvenanmaan toimiston vakuutusyhteyspäällikkö Åsa Bergendahl.

Åsa Bergendahl muutti Vaasasta Ahvenanmaalle vuonna 2007. Vuodesta 2015 alkaen hän on työskennellyt vakuutusosalalla, aluksi Pensions-Alandia-eläkeyhtiössä, joka yhdistyi Veritakseen vuonna 2019. Nyt hän toimii suurasiakaspalvelujen vakuutusyhteyspäällikkönä Veritaksen Ahvenanmaan toimistossa Maarianhaminassa.

– Voi sanoa, että hoidan suurinta osaa kaikista yksityisen sektorin työeläkevakuutuksista (TyEL) Ahvenanmaalla. Asiakskunnassa on sekä suuria satojen työntekijöiden työnantajia että pienyrityksiä.

Hänen työhönsä kuuluu eläke- ja eläkevakuuttamisneuvontaa. Hän on innostunut työstään ja pitää erityisen paljon uusien ihmisten tapaamisesta ja asiakassuhteiden rakentamisesta.

– On todella hauskaa yrittää auttaa heitä parhaan kyyni ja asiantuntemukseni mukaan.

Erikoistuneempaa työtä

Vaikka Åsa Bergendahl on työskennellyt samalla paikalla vuodesta 2015 alkaen, hänen työtehtävänsä ovat muuttuneet ja kehittyneet paljon.

– Kyllä, niin se on. Fuusio toi mukanaan muutoksia. Pensions-Alandiassa hoidimme kaiken viiden työntekijän voimin, mikä teki työnkuvasta paljon laajemman. Nyt

Åsa Bergendahl on Veritaksen Ahvenanmaan toimiston vakuutusyhteyspäällikkö. Hän näkee asiakassuhteet työnsä kulmakivenä.

Veritaksessa minulla on 165 kollegaa tukenani ja voin siksi keskittyä enemmän omaan erikoisalaani eli TyEL-vakuutuksiin.

Veritaksessa on luotu asiakasmalli, jonka tavoitteena on pitää asiakkaisiin aktiivisesti yhteyttä ja tavata heitä säännöllisesti.

– Silloin keskustelemme siitä, mitä alalla tapahtuu, ja asiakkaat voivat tuoda esiin sellaisia asioita, joihin he haluavat apua.

Paikallisuus korostuu

Onko Ahvenanmaalla erityiskysymyksiä ja millä tavalla ne eroavat Manner-Suomen asioista? Åsa Bergendahlin mukaan isoja eroja ei kaikesta huolimatta ole.

– Meillähän on samat lait, mutta asiakaskulttuuri on jonkin verran erilainen. Täällä pidetään usein paikallista edustusta ja ruotsin kieltä tärkeinä. Se on myös yksi syy siihen, että ahvenanmaalaiset pysyvät saman eläkeyhtiön uskollisina asiakkaina. Minulla on pitkälti ollut samat asiakkaat vuodesta 2015 lähtien.

Se on Åsalle tärkeää, niin kuin myös eläkevakuuttaminen ylipäätään.

– Haluan, että yrittäjät näkevät eläkevakuutuksen muunakin kuin vain eläkevakuutuksena – että kyse on koko heidän sosiaaliturvastaan. Se pitää nähdä sijoituksena omaan tulevaisuuteen. /

”Yrittäjän eläkevakuutus on sijoitus omaan tulevaisuuteen.”

English Summary

LENA KOSKI
Translator
Finnish Centre for Pensions

More news in English
Follow us on Twitter: @ETKinfo
Visit our website: etk.fi/en

Subscribe to our newsletter:
etk.fi/en/newsletter/

Reasonable knowledge of pensions

According to the 2022 Pension Barometer, Finns continue to trust the pension system. Their knowledge of pensions has improved slightly over the years.

In 2017, 45% of the respondents felt they had poor or fairly poor knowledge of pensions. In 2022, the share is around 33%.

Around 70% of the respondents aged 65+ feel they know pensions well or fairly well. The same applies to only 20% of the under-35-year-olds.

Most respondents find that Finnish pension assets are managed reliably. More than 50% find that younger generations are overburdened with paying for pensions.

Half of the non-retired respondents have checked their pension record online. Most of those who have not stated that they did not know of the online pension record.

Around half of the respondents knew that their pension is permanently increased with an increment for late retirement. "Ideally, as many as possible should know that retiring late improves their earnings-related pension. That way, everyone could make an informed decision on when to retire," Economist **Sanna Tenhunen** (Finnish Centre for Pensions) points out.

Longer working lives needed

The 2017 pension reform's aim to raise the expected effective retirement age to 62.4 years was achieved already in 2021. However, the lower-than-projected birth rates and work-related immigration calls for new measures to achieve sustainable long-term pension financing.

Chief Polic Adviser **Vesa Rantahalvari** (Confederation of Finnish Industries, EK) argues that improved employment rates and better return on pension asset investments are required. Pension benefits should adjust automatically to the economic situation.

Head of Pension Policy **Sinikka Näätsaari** (The Central Organisation of Finnish Trade Unions, SAK) says attention to the employment and wellbeing of the low-educated is needed to extend their working lives. Working part time should be made easier.

EK proposes that the financial burden of disability pensions be shifted from a single employer to a larger group of employers, particularly when a worker has been hired close to their retirement age. "Adjusting employers' own risk could reduce their financial risk when they hire and keep workers with a higher risk of disability," Rantahalvari says.

Working along early retirement

Each year, an ample 10,000 Finns decide to draw the partial old-age pension early. As a rule, people take it as soon as they can, at age 61 under current rules.

Men, the self-employed and the low-income take out the partial old-age pension more often than others. In the public sector, around 2% of all men and 1.5% of all women receiving a pension get an early partial old-age pension.

One of the aims of the partial old-age pension is to extend working life. According to recent research, this has not happened. Of those who drew a partial old-age pension early, 51% retired on a full old-age pension as soon as they reached their retirement age. The same percentage for others was 34%.

Statistics on length of working life

The length of working life varies between socioeconomic groups in Finland. In 2017:

- the median working life of new retirees on an old-age pension was 38 years.
- nearly 60% of new retirees on an old-age pension were working just before retirement.
- nearly half of those in blue-collar occupations retired on an old-age pension from work.
- three out of four upper white-collar workers retired on an old-age pension from work.
- the working life of blue-collar workers spanned 37.5 years, of upper white-collar workers 39.5 years.
- the median working life of blue-collar workers spanned 42 years, of upper white-collar workers 40 years.
- the most common retirement age of upper white-collar workers was 64 years. Among blue-collar workers, seven out of ten workers retired before turning 64.

Tutustu Eläketurvakeskuksen julkaisuihin www.etk.fi/julkaisut

Mistä vuonna 2021 alkaneet vanhuuseläkkeet karttuivat?

Julkaisussa tarkastellaan vuonna 2021 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden eläkkeiden eri karttumaperusteita. Erityisesti tarkastellaan eri sosiaalietuusjaksoilta kertyneen eläkkeen sekä ns. lykkäyskorotuksen ja tulevan ajan merkitystä.

Palotie-Heino, T. & Lampi, J.:
Eläketurvakeskuksen tilastoja 05/2022

Tilasto Suomen eläkkeensaajista 2021

Julkaisu sisältää tietoa työ- ja kansaneläkejärjestelmästä eläkettä saavista, eläkkeelle siirtyneistä ja eläkemenosta. Tilasto tuotetaan yhteistyössä Kelan kanssa.

Suomen virallinen tilasto

Suomen työeläkkeensaajat 2021

Julkaisu sisältää tilastotietoja Suomen työeläkkeensaajista, työeläkkeelle siirtyneistä ja työeläkemenosta. Tiedot kattavat koko yksityisen ja julkisen sektorin lakisääteisen eläketurvan.

Suomen virallinen tilasto

Julkaisu saatavilla myös ruotsiksi ja englanniksi:
Arbetspensionstagare i Finland 2021
Earnings-related pension recipients in Finland 2021

MUUALLA JULKAISTUA

Expected effective retirement age and exit age in the Nordic countries and Estonia

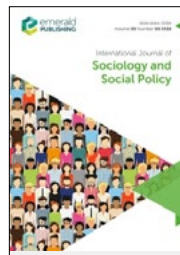
This report examines the effective retirement age in the Nordic countries and Estonia by using two complementary indicators: the expected effective retirement age (expectancy) and the labour market exit age (exit age).

Kannisto, J. & Vidlund, M. (ed.)
Statistics from The Finnish Centre for Pensions 02/2022

Justifying a financially and socially sustainable pension reform: a comparative study of Finland and France

Artikkelissa verrataan Suomen ja Ranskan asiantuntijaraporttien oikeutuksia eläkeuudistukselle. Huomio on siinä, millaisia eläkeuudistuksia erilaiset oikeudet mahdollistavat.

Väänänen, N. & Liukko, J.:
International Journal of Sociology and Social Policy, 27.6.2022

Osa-aikaeläke ja osittainen vanhuuseläke: Yleisyys, taustatekijät ja yhteys vanhuuseläkkeelle siirtymiseen

Tutkimuksessa vertaillaan osa-aikaeläkkeen ja osittaisen vanhuuseläkkeen suosiota ja niiden ottajien ominaisuuksia. Tarkastelussa on myös, siirtyvätkö näiden eläkkeiden ottajat muita aiemmin vanhuuseläkkeelle.

Ilmakkunas, I. & Nivalainen S. & Tenhunen S.:
Yhteiskuntapolitiikka 87:3, 258-70.

Lue faktaa ja tilaa uutiskirjeemme!
www.etk.fi/uutiskirje